

FREMME AF KOMMERCIELT ERHVERVS- SAMARBEJDE MELLEM GRØNLAND OG DANMARK

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Indledning.....	3
1.1 Sammenfatning	3
2. Grønlands økonomiske og erhvervmæssige forhold	8
2.1 Grønlands erhvervsstruktur.....	10
3. Øget myndighedssamarbejde.....	16
4. Grønland som mineland.....	18
4.1 Potentialet i den grønlandske mineindustri	18
4.2 Rammerne for minesektoren i Grønland.....	25
5. Grønland som turistdestination.....	34
5.1 Potentialet for Grønlands turisme	36
5.2 Barrierer for udvikling af grønlandsk turisme.....	38
5.3 Udvikling af rammerne for turismeområdet i Grønland	39
Bilag 1: Kommissorium for en grønlandsk-dansk arbejdsgruppe vedrørende erhvervssamarbejde og kommercielle investeringer i Grønland	43
Bilag 2: Naalakkersuisuts oplysninger om mulige investeringer i infrastruktur	44
Bilag 3: Rapporter og redegørelser ifm. etablering af miner i Grønland	47

1. INDLEDNING

Naalakkersuisut og den danske regering nedsatte i 2013 en arbejdsgruppe, der inden for rammerne af selvstyreordningen blev bedt om at komme med forslag, som kan fremme det kommercielle samarbejde inden for erhvervslivet i Grønland og Danmark, og som kan bidrage positivt til erhvervsudviklingen i Grønland på kommercielle vilkår. Målet er at skabe øgede kommercielle investeringer i Grønland.

Arbejdsgruppen har været ledet af Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel og Erhvervs- og Vækstministeriet i fællesskab og har inddraget synspunkter fra grønlandske og danske erhvervsorganisationer og andre relevante parter.

Der har været afholdt dialogmøder med danske og grønlandske erhvervsaktører og videnspersoner, der har kommet med forslag til, hvordan samarbejdet mellem danske og grønlandske myndigheder kan bidrage til at styrke erhvervsudviklingen i Grønland. Ligeledes er afholdt en investorkonference for danske, grønlandske og internationale aktører, der belyste muligheder og barrierer for kommercielle investeringer i Grønland.

I denne rapport præsenteres arbejdsgruppens resultater, herunder anbefalinger om styrket dansk-grønlandsk samarbejde, der kan bidrage til udvikling af en flerstrengt erhvervsudvikling i Grønland på kommercielle vilkår til gavn for både danske og grønlandske virksomheder.

1.1 SAMMENFATNING

Grønland står over for betydelige økonomiske udfordringer, herunder et voksende strukturelt underskud på de offentlige finanser. Der er behov for, at forbedre de offentlige finanser med op mod 0,9 mia. kr. hvert år frem mod 2040 for at sikre balance mellem udgifter og indtægter¹. Der er derfor behov for reformer samt ny vækst og erhvervsudvikling, der kan skabe arbejdspladser og øgede indkomster, og dermed forbedre grundlaget for en holdbar økonomisk udvikling i Grønland.

Det er Naalakkersuisuts målsætning at udvikle nye erhvervssektorer, så Grønland på sin vej mod større økonomisk uafhængighed kan udvikle en flerstrengt økonomi. Visionen er et Grønland, hvor fiskerisektoren hånd i hånd med mineindustri, turisme og andre erhverv danner basis for en bæredygtig samfundsøkonomisk udvikling.

Det er imidlertid ikke enkelt at få skabt ny vækst og erhvervsudvikling i Grønland. Fiskeriet er den primære erhvervssektor, men mulighederne for at udvide fiskeriet på en bæredygtig måde er begrænsede. Et højt omkostningsniveau, høje transportomkostninger og lavt uddannelsesniveau gør det vanskeligt at udvikle internationalt konkurrencedygtige produktionserhverv.

Der er dog andre muligheder for at skabe en ny og mere flerstrengt erhvervsudvikling i Grønland.

På baggrund af de gennemførte drøftelser med dansk og grønlandsk erhvervsliv og internationale investorer vurderes råstofsektoren og turismeområdet at have størst potentiale for at skabe ny vækst og beskæftigelse. Desuden er der mulighed for, at begge erhverv kan bidrage positivt til udviklingen af erhvervslivet på både på kort og på mellemlang sigt. Tilsvarende kan der på sigt være fremtidige erhvervmæssige

¹ Grønlands Økonomiske Råds rapport "Opdatering af beregning af finanspolitisk holdbarhed 2014".

muligheder vedr. Grønlands vandressourcer og øget gennemsejlingsaktivitet via nordøst- og nordvestpassagerne.

Øget myndighedssamarbejde

Simple regler og let administration er til gavn for erhvervsliv og myndigheder, hvilket frigør ressourcer og letter samarbejdet mellem den offentlige og private sektor.

Internationale regler spiller en central rolle i reguleringen af erhvervsområdet i Grønland, og en velfungerende erhvervssektor kræver løbende tilpasninger til internationale standarder. Selvom Grønland ikke er medlem af EU, hænger bl.a. tilliden til den finansielle sektor i Grønland sammen med overholdelse af internationale regler og standarder udformet i Europa. Det anbefales derfor, at der udformes en proces, der giver mulighed for at kunne omdanne og iværksætte internationale regler hurtigt og smidigt til gavn for grønlandsk erhvervsliv og den finansielle sektor.

Danmark er Grønlands største samhandelspartner og grønlandske virksomheder afsætter i stort omfang deres produkter til danske forbrugere. Grønlandsk erhvervsliv har løbende dialog med danske myndigheder, men har ikke mulighed for at anvende digitale indberetningsløsninger hertil. En ukompliceret og direkte kommunikation med danske myndigheder vil føre til færre administrative byrder. Det anbefales derfor, Danmark og Grønland samarbejder om erhvervsregistrering, således at grønlandske virksomheder registreres i det danske CVR-register hvilket er en forudsætning for, at grønlandske virksomheder kan anvende digitale indberetningsløsninger til danske myndigheder.

Grønland som mineland

Grønland har muligheder for at udvikle sig som et mineland og ønsker i de kommende år at udvikle en permanent råstofsektor med minedrift.

Der er aktuelt ikke minedrift på Grønland, men der har været en betydelig efterforskningsaktivitet efter mineralske råstoffer, og i forlængelse af efterforskningen har Grønland givet udnyttelsestilladelser til to projekter, dels et stort jernprojekt ved Nuukfjorden og dels et mindre rubinprojekt. Herudover er der identificeret en række potentielle kommende mineprojekter, jf. kapitel 5.

For at realisere ambitionen om permanent minedrift i Grønland og trække kommercielle investeringer til realiseringen af disse, er det væsentligt at fastholde stabile rammevilkår for opstart af nye råstofprojekter.

Grønland har vedtaget en ny 5 årig råstofstrategi, som har til formål at sikre kendte og stabile rammer. På baggrund af en international benchmark af beskatningsmodellerne har Naalakkersuisut fastsat de fremtidige grønlandske beskatningsmodeller, som fra grønlandsk side vurderes at være på et konkurrencedygtigt niveau. En anden meget vigtig tilpasning af rammevilkårene er den endelige vedtagelse af storskalaloven og den heraf følgende tilpasning af udlændingelovgivningen i Danmark vedr. tildeling af arbejds- og opholdstilladelser i Grønland. Derudover er Grønland i færd med at implementere en beskæftigelsesstrategi for at sikre en fokuseret indsats for dels af bringe arbejdsløsheden ned og dels at sikre et kompetenceløft hos de ledige. Der er ligeledes iværksat uddannelsesaktiviteter for at forbedre arbejdskraftens kvalifikationer.

En udfordring for minedrift i Grønland er dog tilvejebringelse af kapital til gennemførelse af de store investeringer, som udvikling af minedriften i Grønland forudsætter. Etablering af miner er i de fleste tilfælde forbundet med betydelige omkostninger, da der ud over selve minen også skal investeres i udvikling af tilhørende infrastruktur, herunder anlæg, veje, bebyggelse, samt afsættes midler til nedlukning af minen. Det fremgår bl.a. af koalitionsaftalen, der danner grundlag for det nytilltrådte Naalakkersuisut, at koalitionen har aftalt, at der skabes optimale rammebetingelser for råstofsektoren for at gøre landet

tiltrækkende for investorer, samt at det vil rette henvendelse til Danmark med forslag om, at der oprettes en fælles udviklingsfond, som skal bruges til investeringer til storskalaprojekter i Grønland, som bliver rentable på lang sigt.

Nogle råstofprojekter i Grønland står overfor at gå fra efterforsknings- til udvindingsfasen, men selskaberne med udnyttelsestilladelser leder efter investorer til at finansiere projekterne.

Det er forventningen, at der i givet fald vil blive tale om overvejende internationale investorer og forventeligt med inddragelse af mineoperatørselskaber på de store projekter fra lande med erfaring i minedrift, der vil skulle afveje risiko og afkast også henset til forventet udvikling i verdensmarkedspriserne.

I dialogen med investorsiden er der samtidig blevet peget på, at deltagelse fra danske investorer også vil være væsentligt for bedømmelsen af projekter i lyset af de dansk-grønlandske relationer og dansk kendskab til Grønland. Hertil kommer, at dansk deltagelse i finansiering på kommercielle vilkår vil spille ind på mulighederne for, at danske og grønlandske virksomheder kan få del i underleverancer mv.

Der er fra danske pensionsinstitutter samt det danske og grønlandske erhvervsliv tilkendegivet interesse for at deltage i udviklingen af Grønland som mineland, hvis de økonomiske forudsætninger er på plads, og det i øvrigt lykkes for selskaberne med udnyttelsestilladelser at få de internationale investorer i spil.

Det anbefales derfor, at dialogen med investorsiden fortsættes med fokus på at afklare potentielle finansieringsmodeller for mineprojekter i Grønland på kommercielle vilkår. Fra offentlig side støttes der op om de igangsatte initiativer til en række dansk-grønlandske erhvervssamarbejder.

Herudover anbefales en række initiativer, som kan medvirke til udvidelse af nuværende finansieringsmuligheder og styrke det dansk-grønlandske erhvervssamarbejde. Det drejer sig om oprettelse af en arktisk låneramme i Den Nordiske Investeringsbank samt adgang til kapital fra Den Europæiske Investeringsbank. Ligeledes anbefales det, at EKF assisterer med at identificere sunde projekter i Grønland. Såfremt køber er kreditværdig, vil der kunne stilles en garanti, således at finansieringen til indkøb hos danske underleverandører til mineindustrien bliver mere tilgængelig.

Olie og gas området har været genstand for betydelig efterforskningsaktivitet i farvandene ved Vestgrønland frem til 2011. Boringerne har bekræftet eksistensen af kulbrinter, dog endnu ikke i kommercielle mængder. Efterforskningsaktiviteter på olieområdet er karakteriseret ved betydelige investeringer og ikke mindst betydelige efterforskningsrisici. De næste boringer forventes gennemført i Baffinbugten i Nordvestgrønland, men der er endnu ikke sat dato for, hvornår disse gennemføres. Det er dermed fortsat usikkert, hvornår der kan ske kommerciel udvinding af olie og gas i Grønland. Et centralt element i Grønlands strategi for tilladelser på olie-/gasområdet er derfor, at der til stadighed fastholdes et højt efterforskningsniveau i flere forskellige regioner i Grønland.

For at sikre gennemsigtighed og højere standarder for udvindingsindustrien i Grønland anbefales det desuden, at rammerne for en grønlandsk associeringsaftale med Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) afdækkes, ligesom der er behov for implementering af IEAs safeguards samt etablering af et eksportkontrollsystem ved

Grønlands ønske om eventuel fremtidig eksport af grønlandsk uran. Dette behandles i regi af uranarbejdsgruppen under Udenrigsministeriet².

Grønland som turistdestination

Turisme er et internationalt væksterhverv, og i 2012 var der for første gang over 1 milliard overnatninger globalt. Væksten skyldes bl.a., at middelklasserne i vækstlandene vokser og får økonomisk mulighed for at besøge udenlandske destinationer.

Samtidig giver ændrede rejsemønstre og søgen efter nye destinationer og oplevelser mulighed for at skabe ny vækst og flere arbejdspladser. Det gælder også for Grønland, hvor den internationale interesse for Grønlands særlige natur og dyreliv er voksende.

I 2013 havde Grønland knap 37.000 overnattende gæster fra udlandet, og ca. 21.500 krydstogsturister. Der er over de senere år sket en udbygning af det grønlandske turismeområde med flere overnatningsfaciliteter og nye turismeprodukter. Der vil – selvom Grønland er et dyrt rejseland – formentlig kunne opnås en 50 pct. fremgang i udenlandske turister over de næste 10 år, såfremt der kan tilvejebringes en udbygning af turistfaciliteter og anden infrastruktur.

Naalakkersuisut har derfor taget initiativ til strategier, som skal sikre, at Grønland får andel i den stigende internationale turisme. Dette omfatter bl.a. udbygning af offentlige lufthavne mv. På baggrund af Naalakkersuisuts analyse af afgiftsstrukturen på turismeområdet har Naalakkersuisut fremsat forslag om at nedsætte afgifterne for krydstogtskibes anløb betragteligt, således at Grønland lægger sig op ad islandsk prisniveau. Også når det drejer sig om afgifter for flytrafik arbejder Naalakkersuisut på tilpasninger.

Det er vigtigt at få tiltrukket udenlandske kommercielle investeringer, herunder også danske, til at gennemføre udbygning af det grønlandske turisterhverv. Ligesom en sådan udbygning forudsætter arbejdskraft med de nødvendige kompetencer.

Der er også på turistområdet potentiale for et udbygget dansk-grønlandsk samarbejde. VisitGreenland har allerede et tæt samarbejde med VisitIceland om at tiltrække nordamerikanske og europæiske turister til kombinerede rejser på Island og Grønland. Island er et trafikalt knudepunkt for flytrafik mellem Europa og USA, og landet har oplevet en eksplosiv vækst i antallet af turister. Islandske rejsebureauer har stor succes med at sælge kombinationsrejser Island/Grønland.

På tilsvarende vis foreslås det at etablere et netværk mellem danske og grønlandske turistaktører samt etableret et formelt samarbejde mellem VisitGreenland og VisitDenmark, særligt i forhold til det asiatiske marked. Rutenettet fra København til Asien bringer mange turister til Skandinavien, og mange oplever København og Danmark i kombination med Norge og resten af Skandinavien. Her kunne en ny kombinationsmulighed være Danmark/Skandinavien og Grønland.

Samarbejdet kunne blandt andet fokusere på udbygning af viden, markedsføring og produktudvikling mellem Grønland og Danmark på turismeområdet, som fx gennemførelse af fælles markedsføringsinitiativer i forhold til det asiatiske marked samt styrket samarbejde om udarbejdelse af statistik om turismen i Grønland. I 2014 har Grønland igangsat statistikindsamling i de internationale lufthavne med henblik på at kortlægge antallet af besøgende fordelt på forskellige lande. Endvidere har Visit Greenland i en årrække arbejdet med indsamling af kvalitative data om turister mhp. på at samle øget viden om de forskellige turistsegmenter.

² Rammerne for eksport af uran fra Grønland etableres i regi af Arbejdsgruppen om konsekvenserne af ophævelse af nul-tolerancepolitikken, der afgav sin første rapport i efteråret 2013. Heri anbefales indgåelse af samarbejdsaftaler mellem Danmark og Grønland, der bl.a. skal sikre, at eksport af grønlandsk uran reguleres efter de højeste internationale standarder.

Samarbejdet skal også ses i lyset af muligheder for flere kinesiske turister, som den nye turismeaftale mellem Kina og Danmark fra april 2014 åbner op for, og som både Danmark og Grønland kan få nytte af.

Anbefalinger

Det er arbejdsgruppens målsætning, at anbefalingerne i denne rapport kan medvirke til at skabe en flerstrengt grønlandsk erhvervsstruktur, hvor opbygning af mine- og råstofindustri samt samarbejde om fortsat udvikling af Grønland som turismedestination kan medvirke til at skabe vækst og nye jobmuligheder i Grønland for både dansk og grønlandsk erhvervsliv samt arbejdstagere.

Anbefalingerne forudsætter et fortsat samarbejde mellem danske og grønlandske myndigheder.

Ligeledes vil gennemførelsen af anbefalingerne indebære tilpasninger af lovgivning og en fortsat dialog og indsats over for investorer, erhvervsaktører mv., som Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel i Grønland og Erhvervs- og Vækstministeriet i Danmark vil fortsætte i de kommende år.

Figur 1 Oversigt over anbefalinger

Øget myndighedssamarbejde

1. Forsøgsmodel for smidig og hurtig proces for opdatering af lovgivning for Grønland på det finansielle område som følge af nye EU-forordninger
2. Samarbejde om virksomhedsregistrering med henblik på at give mulighed for, at grønlandske virksomheder kan indberette digitalt til danske myndigheder

Grønland som mineland

3. Fortsat dialog med investorer om kommercielle investeringer i Grønland
4. Styrke eksisterende dansk-grønlandske erhvervsamarbejder
5. Garanti fra EKF til kreditværdige grønlandske erhvervsprojekter
6. Arktisk låneramme under Den Nordiske Investeringsbank
7. Den Europæiske Investeringsbank (EIB) skal kunne finansiere erhvervsudvikling i Grønland
8. Afdækning af rammerne for grønlandsk associeringsaftale med Extractive Industries Transparency Initiative (EITI)
9. Etablering af lovgivningsmæssige og administrative rammer for et eksportkontrolsystem i Grønland

Grønland som turistdestination

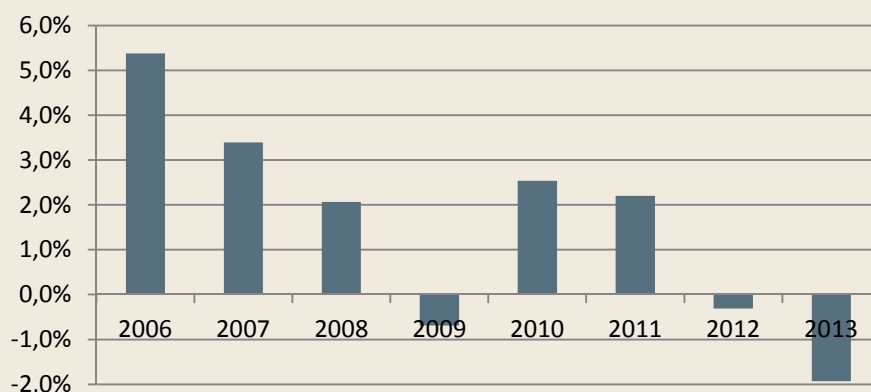
10. Øget samarbejde mellem VisitGreenland og VisitDenmark om etablering af dansk-grønlandsk turismenetværk
11. Ny og forbedret statistik inden for turismeområdet i Grønland
12. Fælles markedsføring med fokus på kombinationsoplevelser i Danmark og Grønland overfor særligt det asiatiske marked

2. GRØNLANDS ØKONOMISKE OG ERHVERVSMÆSSIGE FORHOLD

Grønland oplevede frem til 2012 en stærkere vækst og kom dermed bedre igennem finanskrisen end de fleste europæiske lande.

Den økonomiske fremgang kan bl.a. tilskrives de store efterforskningsaktiviteter efter olie og mineraler, der i 2011 toppede med investeringer på over 5 mia. kr.

Figur 2 Ændring i BNP (faste priser)*

Kilde: Grønlands statistik

*Tallene for 2003-2011 er endelige tal og 2012-2013 er foreløbige tal.

Den økonomiske aktivitet har været for nedadgående i 2012 og 2013 jf. tabel 1. Det Grønlandske Økonomiske Råd forventer, at denne udvikling fortsætter i 2014 og 2015.

Tabel 1 Ændring i forsyningsbalancen (faste priser)

	Andel af BNP 2012	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Privat forbrug	47,6	0,7	0,8	-0,9	-0,4	1,7	2,7	-0,7	-0,4	-2,0	0,9
Offentligt forbrug	51,9	3,4	8,3	2,2	3,7	-1,4	-1,1	0,4	3,7	1,0	0,5
Bruttoinvestering	37,6	-0,6	30,7	46	-23,7	75,2	37,4	-42,3	-30,4	-10,5	4,1
Eksport af varer og tjenester	31,4	-0,6	-3,3	8,1	-11,3	12,5	-1,7	-4,9	-4,6	-4,7	0,8
Forsyning i alt	168,5	1,1	6,5	10,1	-6,7	16,5	7,9	-15,1	-6,8	-3,0	1,3
Import af varer og tjenester	68,5	-5,3	11,9	22,7	-14,6	37,6	14,2	-29,9	-13,6	-5,1	1,0
Bruttonationalprodukt	100	5,4	3,4	2,1	-0,7	2,5	2,2	-0,3	-1,	-1,9	1,5

Kilde: Grønlands statistik, Tallene for 2003-2010 er endelige tal og 2012-2013 er foreløbige tal.

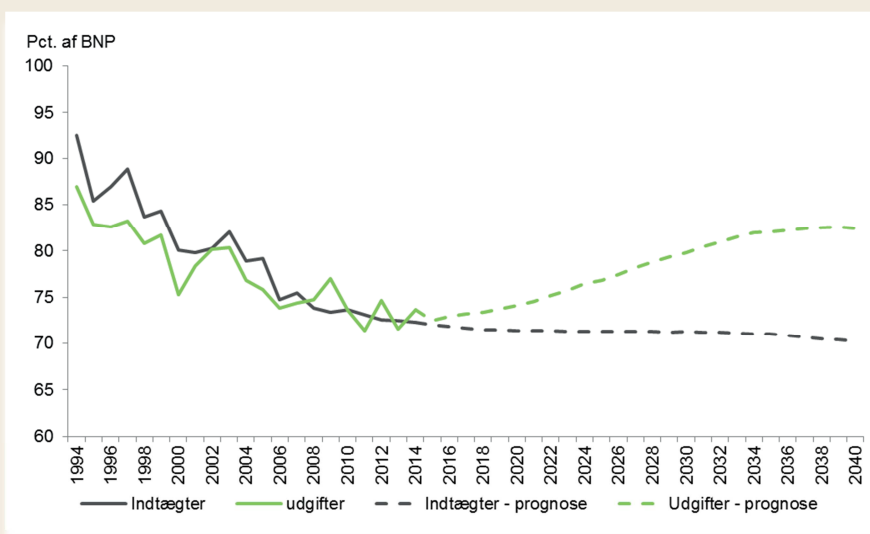
* 2014-2015 er opgjort af Grønlands Økonomiske Råd i "Grønlands Økonomi 2014".

Hertil kommer, at Grønland står over for stigende økonomiske udfordringer i de kommende år. Det fremgår ikke mindst af den grønlandske Skatte- og Velfærdskommissions betænkning "Vores velstand og velfærd kræver handling nu" fra 2011 samt rapporter fra Grønlands Økonomiske Råd fra 2010, 2011, 2012, 2013 og 2014.

Betænkningen pegede på en række udfordringer i forhold til mulighederne for at fastholde og udbygge velfærdssamfundet i Grønland. Sammenlignes en række basisparametre inden for indkomst, indkomstfordeling, relativ fattigdom, uddannelse og middellevetid med de øvrige nordiske lande, har Grønland ifølge betænkningen en mere ulige indkomstfordeling, en højere forekomst af relativ fattigdom, en mindre uddannet befolkning og en lavere middellevetid.

På lidt længere sigt får Grønland en udfordring, når de store fødselsårgange fra 1960'erne og 70'erne nærmer sig pensionsalderen. Der er i 2013 et mindre underskud på det offentlige budget, og hvis der skal skabes balance mellem indtægter og udgifter frem mod 2040, er der brug for varige, fastholdte budgetforbedringer på op mod 0,9 mia. kr. Baggrunden herfor er relativt flere ældre og færre i arbejdsstyrken, der medfører øgede offentlige udgifter og faldende offentlige indtægter. Til sammenligning svarer det stort set til selvstyrets nuværende provenu fra direkte skatter.

Figur 3 Offentlige indtægter og udgifter som andel af BNP, 1994-2040

Kilde: Holdbarhedsmodellen, Grønlands Økonomiske Råd, 2013

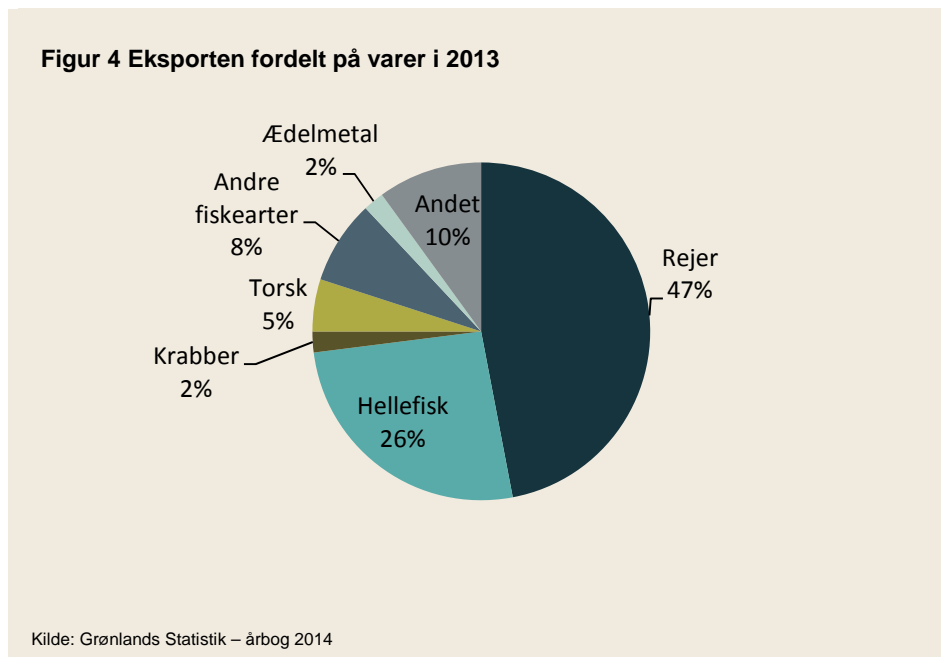
Udviklingsmulighederne i fiskeriet anses samtidig for begrænsede, hvorfor det vil kræve et bredere erhvervsgrundlag end det nuværende, hvis der skal tilvejebringes indtægter, der kan medvirke til at bringe det offentlige budget i Grønland i balance fremadrettet.

En udvikling af nye erhverv i Grønland udfordres af, at der i Grønland er et højt omkostningsniveau, en geografisk meget spredt befolkning med deraf følgende smådriftsulempen, høje transportomkostninger og et lavt uddannelsesniveau.

2.1 GRØNLANDS ERHVERVSSTRUKTUR

Den grønlandske virksomhedsstruktur er kendetegnet ved få store virksomheder, hvor en stor andel af den grønlandske arbejdsstyrke er beskæftigede. Langt hovedparten af disse store virksomheder ejes helt eller delvist af selvstyret, som fx Royal Greenland.

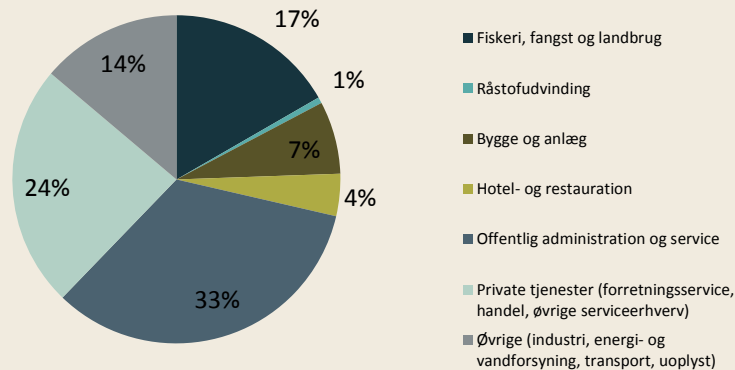
Fiskeriet udgør ca. 90 pct. af Grønlands samlede indtægter fra vareeksporten. Som det fremgår af figur 4, har fiskeriet efter rejer og hellefisk stor betydning for den grønlandske eksport.

Fiskeriet er med en eksport på ca. 2,5 mia. kr. det væsentlige eksporterhverv for Grønland. Vækstpotentialet for fiskeriet på en bæredygtig måde vurderes dog at være begrænset, selvom erhvervet drager fordel af stigende priser på en række fiskeprodukter og fiskeri efter nye arter.

De tre største erhverv i Grønland baseret på beskæftigelse er den offentlige sektor (33 pct.), private tjenester (24 pct.) og fiskeri, fangst og landbrug (17 pct.). Turisme, herunder hotel- og restaurationsbranchen, og råstofudvinding udgjorde i 2012 henholdsvis 4 og 1 pct. af den samlede beskæftigelse.

Figur 5 Hovedbeskæftigelse efter branche, 2012

Kilde: Grønlands Statistik

Perspektiver i udvinding af grønlandske råstoffer

Råstofudvinding, herunder minedrift, vurderes som den mest realistiske mulighed for at skabe en flerstrengt erhvervsstruktur i Grønland, da Grønland har påviste mineraler i undergrunden og flere projekter, som fx zinkminen i Citronen Fjord og minen i Kvanefjeld indeholdende uran og sjældne jordarter, er nu så langt, at de er gået fra efterforskningsfasen og nu søger at etablere en egentlig udnyttelsesvirksomhed (læs mere om status på de mest fremskredne mineprojekter i kapitel 5).

Bl.a. Grønlands Økonomiske Råd og Nationalbanken har peget på udnyttelse af Grønlands naturressourcer og etablering af storskala industri som det mest realistiske område, der vil kunne bidrage til vækst og beskæftigelse og på sigt en mere diversificeret og selv bærende økonomi i Grønland.

Råstofudvinding og etablering af nye mineprojekter er temmelig konjunkturfølsom. Priserne på de forskellige råstoffer svinger over tid, hvor perioder med lave priser afløses af perioder med høje priser. På længere sigt er der dog en underliggende tendens til svagt stigende priser, hvilket kan medvirke til realisering af en egentlig mineindustri i Grønland. En kommerciel udnyttelse af grønlandske råstoffer udfordres dog af, at produktionsomkostningerne i Grønland ligesom i andre arktiske regioner generelt er højere end en række traditionelle minelands samt aktuelt af vigende priser på verdensmarkedet.

Herudover vurderes turismen til at være et potentielt væksterhverv også i Grønland.

Dette billede understøttes af en række rapporter³ og arbejdsgruppens dialog med erhvervet og både danske, grønlandske og internationale ressourcepersoner, som peger på minedrift og turisme, som de to sektorer, der i dag udgør en lille del af grønlandsk beskæftigelse og grønlandsk økonomi, men som har potentialet til at udvikle sig i de kommende år.

Også den ikke landbaserede råstofsektor, olie og gas, vurderes fra flere sider⁴ at indebære potentiale for at udvide det grønlandske erhvervsgrundlag. U.S. Geological

³ Se bl.a. Rambølls rapport "Hvor kan udviklingen komme fra? Potentialer og barrierer i de grønlandske erhvervssektorer frem mod 2025", marts 2014.

⁴ Se bl.a. Nationalbanken "Aktuelle tendenser i den grønlandske økonomi", juni 2014.

Survey (USGS) estimerer således, at der kan være 31 milliarder tønder olie og gas ud for Nordøstgrønland og 17 milliarder tønder i områderne mellem Grønland og Canada⁵, men med en stor usikkerhed, da der er tale om ikke-påviste ressourcer.

Til sammenligning vurderer GEUS på baggrund af tal fra Energistyrelsen, at de samlede danske olie- og gasressourcer er 7-8 mia. tønder, hvoraf en stor del allerede er produceret eller påvist.

Efterforskningsaktiviteten inden for olie- og gassektoren i farvandet ved Vestgrønland har i 2010 og 2011 ligget på et højt niveau med efterforskningsomkostninger på ca. 4,5 mia. kr. Dette er efterfølgende faldet igen. Således var der hverken i 2012, 2013 eller 2014 efterforskningsboringer, men der er fortsat en del aktivitet i form af bl.a. seismiske studier. De næste offshoreboringer i Grønland forventes gennemført i Baffin bugten offshore Nordvestgrønland, men det er usikkert hvornår.

Primo 2014 er der meddelt 22 tilladelser med eneret til efterforskning og udnyttelse af kulbrinter i havområder ud for Grønland. Tilladelseerne er meddelt i udbudsrunder, som er blevet gennemført siden 2002. Flere tilladelser i Vestgrønland er dog under afvikling eller nærmer sig kritiske drill-or-drop beslutninger.

Udover tilladelser med eneret til efterforskning og udnyttelse er der primo 2014 meddelt 17 forundersøgelsestilladelser, som giver ret til at foretage forundersøgelser i én af standardregionerne Nord, Vest og Øst.

Under begge typer tilladelser foretages efterforskningsaktiviteter på kulbrinteområdet, herunder indsamling af seismiske data, oceanografiske undersøgelser, isstudier, miljøstudier mv. Ved de forskellige efterforskningsaktiviteter er rettighedshaver ansvarlig for leverandører og underleverandører til aktiviteterne.

I 2010 og 2011 gennemførte Cairn Energy 8 efterforskningsboringer i havet vest for Grønland. Der blev her fundet spor af kulbrinter, men de blev vurderet som utilstrækkelige til kommerciel udnyttelse.

⁵ USGS, 2008.

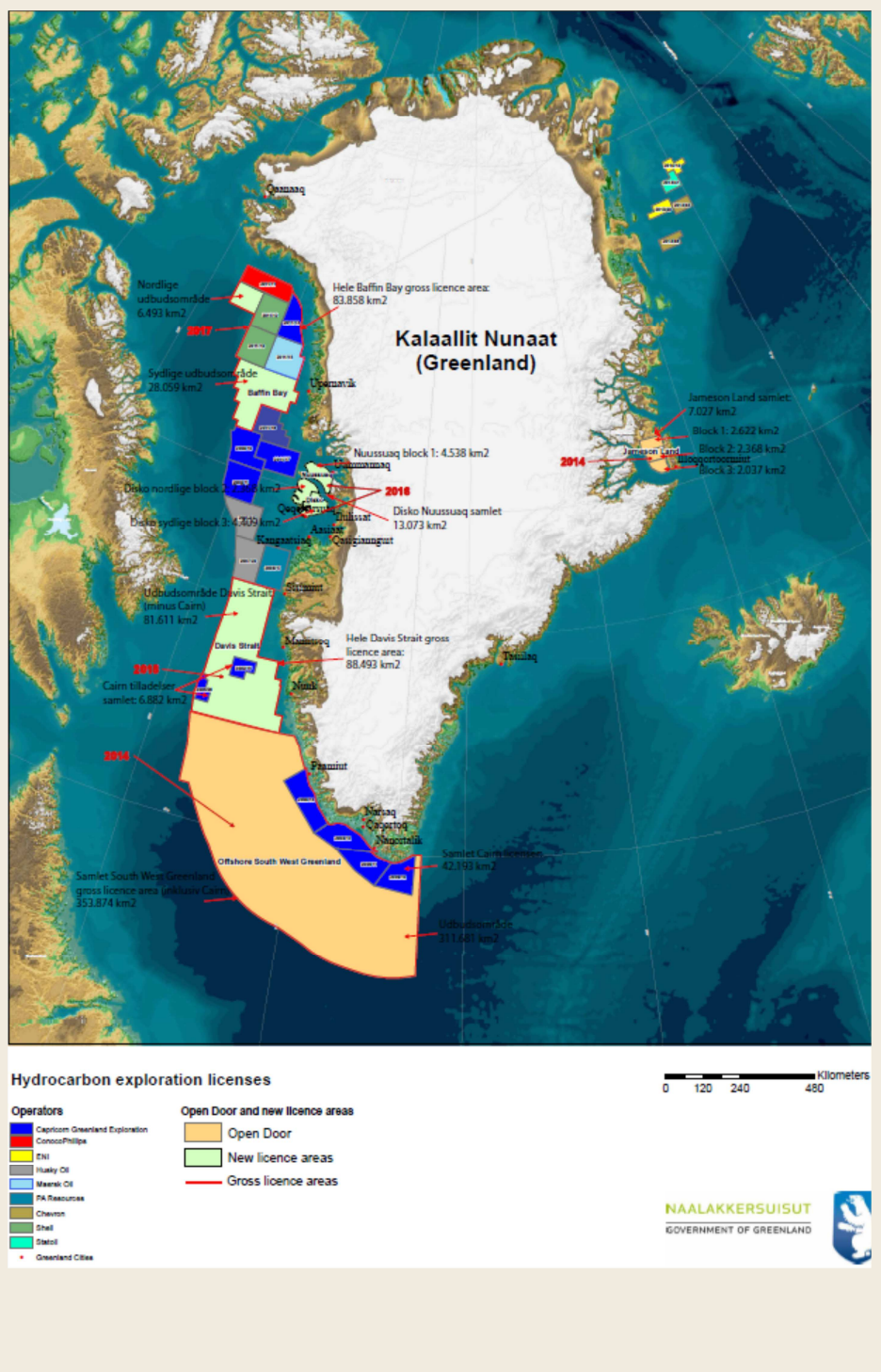
⁶ Omregnet fra USD til DKK til kurs 6,29 pr. 8/1 2015.

Det er Naalakkersuisuts målsætning at fortsætte arbejdet med at tiltrække investorer til at foretage olieeftersforskning i Grønland. Naalakkersuisuts målsætning er at have olieeftersforskning i forskellige regioner af Grønland, og det er styrets vurdering, at det nuværende niveau for tilladelser er tilfredsstillende. For at fastholde det nuværende aktivitetsniveau er det nødvendigt, at der løbende bliver udbudt nye licensområder for at kompensere for de licensblokke, som over tid vil blive leveret tilbage. Naalakkersuisut vil derfor i perioden 2014-2018 udbyde følgende geologisk interessante områder:

- Onshoreområderne Disko og Nuussuaq-halvøen med ansøgningsfrist den 15.dec. 2016
- Onshoreområdet Jameson Land – åben dør⁷ fra 1. september 2014
- Offshoreområderne Sydvestgrønland – åben dør fra 1. september 2014
- Offshoreområder i Baffinbugten med ansøgningsfrist den 15.dec. 2017
- Offshoreområder i Davisstrædet vest for Nuuk med ansøgningsfrist den 15.dec. 2018

⁷ I en "åben dør-procedure" fastsætter Naalakkersuisut bestemmelser om, at et nærmere bestemt område skal være åbent for løbende meddelelser af tilladelser. I udbudsmaterialet beskriver Naalakkersuisut f.eks.: hvilke tilladelsesvilkår der skal gælde, hvilke områder selskaberne kan søge inden for, og hvilke udvælgelses-kriterier der gælder. Ansøgninger vurderes i den rækkefølge, de modtages.

Figur 7 Udbudsrunder til og med 2018

Udbudsområderne og den rækkefølge, hvori områderne udbydes, er vurderet i forhold til deres prospektivitet samt tidsperspektivet for tilvejebringelsen af de data, som er nødvendige for at udbyde områderne.

Med henblik på at fastholde en vis efterforskningsaktivitet gennemfører Naalakkersuisut årligt en række markedsførings tiltag, herunder Grønlandsdage, for at promovere

Grønlands olie-/gaspotentiale, tilladelsesstrategien mv. over for olie- og gasselskaber. Dette er bl.a. sket ved messer og konferencer i USA og Europa såsom AAPG, NAPE og PETEX.

Det skal endelig bemærkes, at Grønlands mange smeltevandssøer på længere sigt kan udnyttes til at producere store mængder af vedvarende energi. I dag udnyttes smeltevandssøer allerede til at producere energi i forbindelse med vandkraftværker i en lang række byer. Disse værker leverer strøm til en stor del af Grønlands energiforbrug, og ca. 67 pct. af Nukissiorfiits (Grønlands forsyningsselskab) produktion kommer fra vedvarende energi.⁸

I Grønland har der i en årrække været arbejdet på planer om etablering af en aluminiumsindustri. Vandkraft muliggør en miljørigtig og fremfor alt billig energiproduktion, der er afgørende for rentabiliteten af en aluminiumsmelter. Udviklingsplanerne er dog hæmmet af, at aluminiumsmarkedet i årene siden den internationale finanskrisen har været kendetegnet ved en betydelig overkapacitet og et meget stort lager af metal, hvorfor priserne på aluminium har ligget på et forholdsvis lavt niveau i en årrække. Ligeledes vanskeliggøres tiltrækning af energi-intensiv industri til Grønland af de nuværende lave internationale priser på olie og gas.

⁸ Kilde: Nukissiorfiits hjemmeside

3. ØGET MYNDIGHEDSSAMARBEJDE

Simple regler og let administration er til gavn for erhvervsliv og myndigheder. Udvikling af gennemskuelig regulering og en model for hurtig tilpasning som følge af nye internationale regler medvirker til at skabe tillid til rammerne for erhvervsudvikling i Grønland, ligesom det mindsker ressourceforbruget hos alle parter.

Grønland har overtaget størstedelen af erhvervsområdet. En række områder inden for erhvervsområdet er imidlertid stadigvæk under danske myndigheders kompetence, ligesom dansk lovgivning for Grønland på erhvervsområdet i stor udstrækning udspringer af international regulering, herunder fra EU.

En velfungerende erhvervssektor i Grønland kræver derfor mulighed for en hurtig tilpasning i lyset af den internationale udvikling og løbende modernisering af den erhvervsmæssige regulering med et klart fokus på enkle regler og let samarbejde med offentlige myndigheder.

Ens regler på tværs af rigsdelen inden for erhvervs-, selskabs- og regnskabsområdet vil kunne føre til administrative lettelser for både danske og grønlandske virksomheder. Det er således et grønlandsk ønske, at lovgivningen på de nævnte områder kan opdateres uden væsentlig tidsmæssig forsinkelse i forhold til de danske regler.

Danmark er Grønlands vigtigste samhandelspartner, hvorfor det ligeledes er vigtigt, at grønlandske virksomheder får mulighed for en ukompliceret og direkte kommunikation med danske myndigheder. Anvendelse af digitale indberetningsløsninger vil kunne føre til administrative lettelser og dermed frigøre ressourcer til ny vækst i grønlandske virksomheder.

Anbefalinger

1. Forsøgsmodel for smidig og hurtig proces for opdatering af lovgivning for Grønland på det finansielle område som følge af nye EU-forordninger

Af hensyn til Grønlands tiltrækning af udenlandske investorer og virksomheder er det af stor betydning, at Grønland har en tidssvarende og transparent lovgivning.

En del erhvervsrettet lovgivning i Danmark og Grønland er baseret på international regulering, herunder EU-regler. I de senere år er det blevet mere almindeligt, at regulering af særligt det finansielle område udformes i EU og sker ved forordninger. Disse gælder umiddelbart i Danmark, hvorfor de som udgangspunkt ikke skal gennemføres i dansk lovgivning. Da Grønland ikke er medlem af EU, er Grønland således ikke automatisk omfattet af de nye regler.

En ensartet regulering i rigsfællesskabet betyder, at forordningernes indhold først skal vedtages som dansk lov for Grønland, hvilket kræver tid og ressourcer, der er afhængig af forordningens omfang og kompleksitet.

Konsekvensen bliver ofte, at lovgivning for Grønland ikke altid følger gældende standarder i EU, ligesom der opstår usikkerhed om, hvilke regler der gælder for investering og erhvervsudvikling i Grønland, hvilket kan være med til at afholde internationale investorer fra at involvere sig i grønlandske erhvervsprojekter.

Erhvervs- og Vækstministeriet har i samarbejde med Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked, og Handel og med inddragelse af Justitsministeriet set på muligheden

for en smidigere gennemførelse af finansielle regler for Grønland, der svarer til regler i EU-forordninger. Det er en forudsætning, at der er tale om tekniske regler, som ikke er rettet mod borgere.

Løsningen forsøges i første omgang anvendt for CRR-forordningen⁹. Der udarbejdes et forslag til en dansk lov for Grønland, hvoraf det fremgår, at bestemmelserne i forordningen gælder for Grønland. Bestemmelserne i forordningen omskrives således ikke til dansk lovttekst, men optages som bilag til den danske lov. I bemærkningerne til lovforslaget beskrives forordningens bestemmelser nærmere. Der vil i øvrigt skulle udarbejdes bemærkninger til lovforslaget i overensstemmelse med de retningslinjer, der følger af Lovkvalitetsvejledningen.

Der er i lovforslaget desuden indsat en bemyndigelse til erhvervs- og vækstministeren til at fastsætte regler for Grønland om anvendelsen af forordningens regler mv. samt en bemyndigelse til, at ministeren kan fastsætte regler for Grønland, der gennemfører delegerede retsakter i medfør af CRR-forordningen.

Grønland inddrages i lovgivningsprocessen mv. i overensstemmelse med de retningslinjer, der følger af Statsministeriets vejledning.

Der er tale om en foreløbig testmodel, som efterfølgende vil skulle evalueres.

Det anbefales, at det søges afdækket, om der kan ske en tilsvarende forenkling vedrørende gennemførelse af regler, der svarer til regler i EU-forordninger, på andre områder, hvorved lovgivning omfattende Grønland kan opdateres hurtigt og smidigt i forbindelse med ny EU-regulering.

2. Samarbejde om virksomhedsregistrering med henblik på at give mulighed for grønlandske virksomheder kan indberette digitalt til danske myndigheder

Offentlige myndigheder i Grønland og Danmark har begge fokus på, hvordan der skabes administrative lettelser for erhvervslivet igennem anvendelse af digitale løsninger. Anvendelsen af danske digitale løsninger kræver, at selskabet er tildelt en digital signatur / NemID. Dette er kun muligt, såfremt virksomheden har et dansk CVR-nummer.

Da Grønland ikke er omfattet af loven for CVR, kan grønlandske virksomheder ikke tildeles et CVR-nummer. Grønlandske virksomheder er dermed afskåret fra at anvende danske myndigheders digitale indberetningsmuligheder på trods af, at Danmark er Grønlands vigtigste samhandelspartner.

De grønlandske virksomheder er således nødsaget til at tage kontakt til hver enkelt dansk myndighed, hvortil der skal ske indberetning om deres aktiviteter i Danmark for at aftale alternativ indberetningsmetode.

Grønlandske virksomheders mulighed for at blive omfattet af CVR-registret og få tildelt et NemID vil være til gavn for både virksomheder og myndigheder i Grønland og Danmark og nedbringe administrative byrder hos alle parter.

Det anbefales derfor, at der skabes mulighed for, at grønlandske virksomheder kan anvende danske myndigheders digitale løsninger, hvilket kan ske ved et samarbejde mellem Danmark og Grønland om erhvervsregistrering, således at grønlandske virksomheder registreres i det danske CVR-register.

⁹ Forordningen omfatter regler for kapitalkrav og tilsynsmæssige krav for kreditinstitutter og investeringsselskaber og er en forudsætning for at kunne udpege SIFI-banker (samfundsberende) i Grønland og Færøerne.

4. GRØNLAND SOM MINELAND

Alle faser af mineralproduktion er omkostningstunge, og der er behov for adgang til både kapital og viden, hvis et nyt mineprojekt skal blive en realitet. Det er lige fra efterforskningsfasen, udvinding, bearbejdning, omdannelse af det forarbejdede mineral til slutproduktet. Endeligt skal der ske en bæredygtig afvikling af minen, når produktionen er slut.

Erfaringer fra eksisterende minelands, som fx Canada og Chile viser, at attraktiviteten af nye mineprojekter afhænger af en lang række geologiske, økonomiske og politiske faktorer. Det drejer sig om alt fra verdenspriser på det udvundne mineral til beskætningsmodel, miljøregulering, infrastruktur og adgang til kvalificeret arbejdskraft i landet, hvor mineralet skal udvindes og evt. efterfølgende raffineres¹⁰. Alle disse faktorer vil påvirke beslutningen om at investere, hvorfor det er vigtigt, at disse adresseres for at skabe de bedst mulige rammer for opstart af nye mineprojekter.

En positiv udvikling i råstofsektoren vil kunne medvirke til økonomisk vækst og tilvejebringe vellønnede varige jobs fx inden for transport, boreteknik, sprængning, serviceydelser, vedligeholdelse og catering. Ligeledes rummer den grønlandske undergrund en række erhvervsmuligheder indenfor efterforskning, anlæg, produktion og nedlukning.

En udbygget råstofsektor med en portefølje af mineprojekter vil dermed kunne bidrage til et langsigtet og stabilt beskæftigelsesgrundlag for arbejdsstyrken i Grønland og imødegå de senere års betydelige nettoudvandring. Erfaringer fra allerede etablerede minelands som Australien og Canada viser, at det er vigtigt, at der ikke bliver tale om enkeltstående mineprojekter, men af en portefølje af projekter, der løbende fornyes, således at der opbygges de nødvendige kompetencer og kan dokumenteres resultater. Det er ikke alene af stor betydning for investorsiden, men også for dansk og grønlandsk erhvervsliv varigt at investere og engagere sig i aktiviteter i relation til minedrift.

Erfaringer fra Canada og Australien peger også på, at opbygningen af minesektoren tager tid og kræver en vedholdende og tålmodig indsats, der finder sted over en årrække og kontinuerligt tilpasses nye markedsvilkår og den internationale konkurrence¹¹. Udvikling af nye mineprojekter kræver et længerevarende udviklingsforløb fra forekomsten lokaliseres, til en aktiv mine kan være i drift. Stabile og forudsigelige rammevilkår er således essentielle, såfremt nye kommercielle investeringer skal trækkes til og medvirke til at skabe nye råstofprojekter i Grønland.

4.1 POTENTIALET I DEN GRØNLANDSKE MINEINDUSTRI

De stigende efterforskningsaktiviteter i Grønland gennem de seneste ca. 10 år viser, at der er international tillid til, at der er potentiale i den grønlandske undergrund. Ligeledes vurderes forholdene for mineindustrien i Grønland positivt, hvor bl.a. canadiske Fraser Institute placerer Grønland som nr. 23 ud af 112 minelands/-provinser i dets Policy Perception Index ud fra en samlet vurdering af landenes rammebetingelser.

Ligeledes har dialogen med danske og internationale investorer og erhvervsliv peget på, at der er interesse i den grønlandske mineindustri og de heraf afledte opgaver.

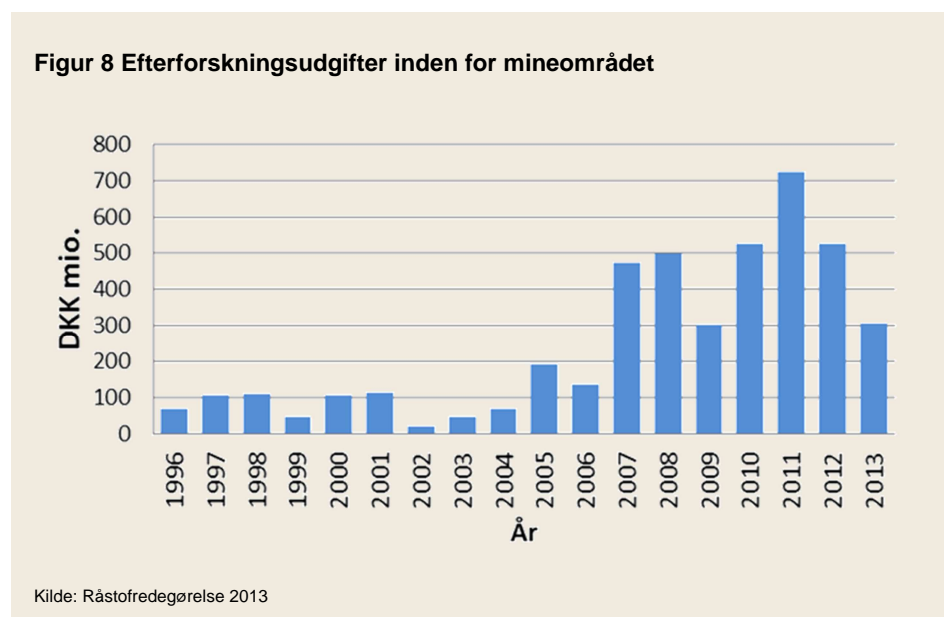
¹⁰ United Nations Conference on Trade and Development - "Best Practices in Investment for Development, How to Attract and Benefit from FDI in Mining: Lessons from Canada and Chile, 2011.

¹¹ Hovedpunkter fra konferencen Mines and Money, London 2013

Efterforskningen af forekomster i Grønland gennemføres, som i andre minelande, af mindre selskaber, de såkaldte juniorselskaber. Som forretningskoncept dokumenterer de, at undergrunden indeholder mineralske forekomster, der har en kvalitet og mængde, som gør udvinding rentabel. For at kunne tiltrække disse juniorselskaber er der behov for en grundlæggende geologisk viden om undergrundens sammensætning.

Siden 2009 er der på den baggrund givet stadig flere tilladelser til efterforskning og forundersøgelse, ligesom disse har dannet grundlag for enkelte udnyttelsestilladelser. I 2012 var der 109 aktive tilladelser i alt.

I 2011 toppede udgifterne til efterforskningsaktiviteter i mineralsektoren med ca. 700 mio. kr. og udgjorde i 2013 i omegnen af 300 mio. kr. (se figur 8).

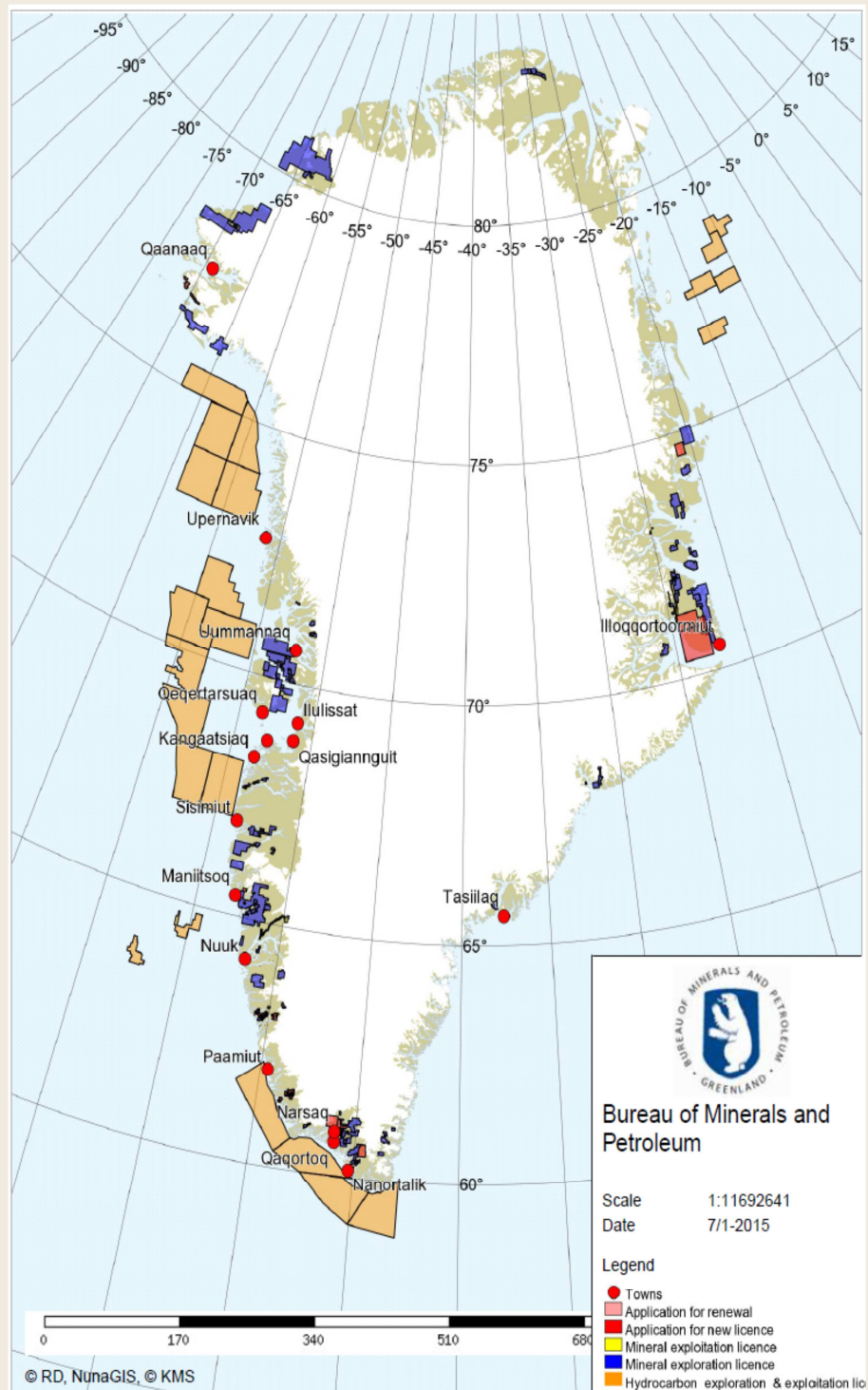
Disse efterforskningsaktiviteter har ført til nye indtægter og job i Grønland. Igangsættelse af minedrift i større skala vil styrke denne udvikling og medføre nye og varige indtægter til Grønland.

Efterforskningsselskabernes begrænsede størrelse betyder, at de ofte ikke selv har ressourcer til at kunne gå videre med projektet, såfremt undergrunden indeholder mineraler, der gør udnyttelse umiddelbar rentabel.

Der er behov for yderligere teknisk ekspertise og kapital for at kunne gå fra efterforsknings- til udnyttelsesfase.

Størstedelen af de nuværende mineralforekomster er koncentreret i Vest- og Sydgrønland, men som kortet nedenfor viser, eksisterer der også muligheder for forekomster i Nordgrønland.

Figur 10 Kort over tildelte licenser i Grønland

Status for de mest fremskredne mineprojekter i Grønland

Jernmineprojektet ved Isukasia

Der er afviklet en offentlighedsfase med høringer og offentlige borgermøder. Minen vil kunne producere knap 15 millioner tons malm-koncentrat om året. Foreløbig forventes en driftsperiode på 15 år.

IBA-forhandlinger vedrørende inddragelse og uddannelse af grønlandsk arbejdskraft og erhvervsliv er tæt på afslutning (se bilag for indhold af IBA).

Udnyttelsestilladelse i henhold til § 16 i Råstofloven blev udstedt i oktober 2013. Godkendelser i henhold til § 19 og 43 (produktions- og nedlukningstilladelse) er i udkastform fremsendt til selskabet tidligere på året. §§ 19 og 43 godkendelserne vil først blive formelt udstedt, når IBA aftalen er underskrevet.

Igangsættelsen af anlæg af minen afventer finansiering. De budgetterede anlægsinvesteringer andrager 13-14 mia. kr., hvorved projektet opfylder en af betingelserne for at kunne blive omfattet af reglerne for storskalaprojekter. Grønlands Selvstyre har deltaget i møder med diverse finansielle institutioner i Kina for at fremme muligheden for kinesisk medfinansiering af projektet. Der er aftalt yderligere møder med det kinesiske Ministry of Land and Resources og industrirepræsentanter i Kina.

I henhold til udnyttelsestilladelsen skal produktionen igangsættes senest den 31. december 2020.

Naalakkersuisut godkendte i december 2014 et salg af London Mining Greenland A/S, som er indehaver af udnyttelsestilladelsen til Isua-projektet, til General Nice Development Limited, som er et selskab stiftet og inkorporeret i Hong Kong i 1992. Salget skete på baggrund af de økonomiske vanskeligheder som London Mining Plc, moderselskabet til London Mining Greenland A/S, befinder sig i.

Rubinmineprojektet ved Qeqertarsuatsiaat

Ved Qeqertarsuatsiaat har det canadiske selskab True North Gems Inc. siden 2004 efterforsket og dokumenteret en forekomst med rubiner og safirer. Der er afviklet en offentlighedsfase med høringer og offentlige borgermøder.

Projektet består af et åbent brud med knusning og sortering ved minen og efterfølgende rensning og sortering i Nuuk.

Udnyttelsestilladelse i henhold til § 16 i Råstofloven blev udstedt i marts 2014.

Selskabets IBA blev godkendt i juni 2014.

Godkendelser i henhold til § 19 og 43 (produktions- og nedlukningstilladelse) er ligeledes udstedt i 2014.

Den samlede budgetterede anlægsinvestering andrager godt 200 mio. kr. Der er indgået aftale med selskabet LNS¹² om, at det finansierer størstedelen af udgifterne til opbygningen af selve minen.

Anlægsfasen startede i efteråret 2014. I henhold til udnyttelsestilladelsen skal produktionen igangsættes senest den 1. juli 2015.

¹² Leonhard Nilsen & Sønner (LNS) er Norges 10'ende største entreprenørvirksomhed og løser bl.a. mineprojekter i polare områder.

Eudialytprojektet ved Kringlerne

Det australskejede selskab Tanbreez Mining Greenland A/S har igennem en længere årrække efterforsket en forekomst med sjældne jordarter i området Killavaat Alannguat (Kringlerne) mellem Narsaq og Qaqortoq. Forekomsten består af en række forskellige mineraler og grundstoffer, der er interessante for en eventuel udnyttelse; primært niobium, tantalum, zirkonium, feldspat og en række sjældne jordarter. Det er mineraler, der primært anvendes i højteknologiske produkter som mobiltelefoner, flymotorer og specialglas.

Selskabet har skønnet, at der findes ca. 3 mia. tons malm. Dette vil være nok til flere hundrede års produktion med de nuværende planer. I første omgang kalkuleres der med brydning af 500.000 tons malm årligt.

Ansøgningen om udnyttelsestilladelse omfatter ikke oparbejdning af koncentrat med sjældne jordarter i Grønland, da selskabet ønsker, at dette skal ske uden for Grønland. Naalakkersuisut har tidligere behandlet muligheden for at dispensere for at oparbejde koncentratet med sjældne jordarter i Grønland. Naalakkersuisut har tilkendegivet, at man ønsker yderligere analyser af mulighederne for oparbejdning i Grønland eller udlandet, inden man vil tage stilling i spørgsmålet.

Tanbreez indsendte en ansøgning om udnyttelsestilladelse, som opfylder formalia i august 2013. Efterfølgende blev der afviklet en offentlighedsfase med høringer og offentlige borgermøder.

Selskabet har 26. marts 2014 fået tilsendt et udkast til en udnyttelsestilladelse i henhold til § 16 i Råstofloven, et udkast til en godkendelse af en produktions- og nedlukningsplan og et udkast til en IBA-aftale.

Zinkmineprojektet ved Citronen Fjord

Ved Citronen Fjord i det nordøstligste Grønland har det australske selskab Ironbark Zink Inc. dokumenteret en af verdens største forekomster af zink. Selskabet regner med en årlig produktion på ca. 250.000 tons zink koncentrat med en mindre produktion af bly på ca. 30.000 tons koncentrat. Selskabet har estimeret en eventuel mines levetid til mindst 14 år med de nuværende ressourceestimer og produktionsplaner.

Selskabet er i gang med at færdiggøre ansøgningen om udnyttelsestilladelse, og den forventes modtaget i 2015. Herefter starter offentlighedsfasen med høring og borgermøder.

De samlede anlægsudgifter forventes at andrage ca. 2,7 mia. kr. Selskabet har underskrevet en hensigtserklæring med det kinesiske selskab China Non-Ferrous Metal Industry's Foreign Engineering and Construction Co. Ltd. (NFC), hvor det kinesiske selskab skal stå for op til 70 pct. af anlægsinvesteringen og have en aktieoption på 20 pct.

Sjældne jordarter/uranminen ved Kvanefjeld

Ved Kuannersuit har det australske selskab Greenland Mineral and Energy Ltd. (GME) et projekt med efterforskning af sjældne jordarter og uran. Efter at Inatsisartut på efterårssamlingen 2013 besluttede at ophæve uran-nul-tolerance politikken, har selskabet tilkendegivet at ville indsende en ansøgning om udnyttelsestilladelse primo 2015.

GME indsendte i august 2014 en foreløbig projektbeskrivelse indeholdende tre forskellige modeller for det samlede mineprojekt i offentlig forhøring. Af materialet fremgår, at GME forventer at foretage en kemisk oparbejdning til uranoxid (yellow cake)

og et sjældne jordartskarbonat i Grønland. Den videre forarbejdning af jordartskarbonatet forventes helt eller delvist gennemført i udlandet.

Et sådant scenario kan overstige anlægsudgifter på 5 mia. kr., hvorved projektet opfylder en af betingelserne for at kunne blive omfattet af reglerne for storskalaprojekter.

Greenland Minerals and Energy har indgået en ikke-bindende hensigtserklæring med NFC (China Non-Ferrous Metal Industry's Foreign Engineering and Construction Co.Ltd). Selskabet vil kunne tilføre GME kompetencer inden for anlæg, design og drift af minen og oparbejdningen. Samtidig planlægger NFC opførelse af et raffinaderi i Kina, der vil kunne foretage den endelige oparbejdning af de sjældne jordarter til slutprodukter.

Der blev i foråret 2013 nedsat en interministeriel arbejdsgruppe med deltagelse af Grønland (uranarbejdsgruppen) til at belyse konsekvenserne af en eventuel udvinding og eksport af uran fra Grønland. Uranarbejdsgruppen offentliggjorde i oktober 2013 en fælles dansk-grønlandsk rapport om udvinding og eksport af uran med en række anbefalinger, der skal implementeres forud for udvinding og eksport af uran fra Grønland. På baggrund af arbejdsgruppens anbefalinger er der bl.a. enighed om, at samarbejdet mellem regeringen og Naalakkersuisut skal udmøntes i en samarbejdsaftale. Uranarbejdsgruppen arbejder videre hermed. Det forventes, at Inatsisartut på en kommende samling kan tage stilling til Grønlands tiltrædelse af en række relevante konventioner, såsom IAEA konvention om nuklear sikkerhed, FN's konvention om nuklear terrorisme m.fl.

I forhold til sjældne jordarter er der i forbindelse med følgelovforslaget til storskalaloven opnået enighed mellem den danske regering og Naalakkersuisut om, at der skal være en gensidig informationsudveksling om projekter vedrørende sjældne jordarter.

Anorthositmine ved Søndre Strømfjord

Det canadiske selskab Hudson Resources Inc. er i gang med at udarbejde en ansøgning om at få tilladelse til at udnytte bjergarten anorthosit, der langt overvejende består af mineralet feltspat, som bliver anvendt i produktion af fiberglas (E-glas). Projektet dækker et mindre stenbrudslignende anlæg med en mindre flydende udskibningshavn. Selskabet har påvist en ressource på knap 10,5 mio. tons og forventer i begyndelsen at bryde ca. 285.000 tons malm om året svarende til en årlig produktion på 200.000 tons anorthosit.

Hudson Resources Inc. forventer at fremsende en ansøgning om udnyttelsestilladelse i første halvdel af 2015.

Lønsumhedsstudiet viser en anlægsudgift på ca. 238 mio. kr. og en forventet minelevetid på 20 år.

Selskabet har allerede kontakt med mulige aftagere af produktet.

Tabel 1 Potentielle mineprojekter¹³

Projekt	Geografisk placering	Status	Forventet beskæftigelse (drift)	Forventet beskæftigelse (anlæg)	Forventet anlægsudgift mio. kr.
Jern	Isukasia (Isua) – nord for Nuuk	Udnyttelses-tilladelse udstedt oktober 2013	680-810	Peak mere end 3.000	13.000 - 14.000
Rubin/safir	Qeqertarsuatsiaat (Fiskenæsset)	Udnyttelses-tilladelse udstedt marts 2014	Ca. 80	Ca. 40-50	200
Eudialyt/sjældne jordarter	Killavaat Alannuat (Kringlerne) – mellem Narsaq og Qaqortoq	Ansøgning om udnyttelse under behandling	80-240	Ca. 35-135	
Zink/bly	Citronen Fjord – Nordgrønland	Ansøgning om udnyttelse forventes ultimo 2014	300	470	2.700
Sjældne jordarter/uran	Kuannersuit (Kvanebjerg) – Narsaq	Ansøgning om udnyttelse forventes primo 2015 (afhænger af særlig uranproblemstilling)	ca. 735	Ca. 2000	≈5.000
Anorthosit	Søndre Strømfjord tæt ved Kangerlussuaq	Ansøgning om udnyttelse 1. oktober 2014.	50	240	238

4.2 RAMMERNE FOR MINESEKTOREN I GRØNLAND

I Grønlands olie- og mineralstrategi 2014-2018 har Naalakkersuisut beskrevet visionen for udvikling af råstofområdet. Det er efter Naalakkersuisuts vurdering ikke urealistisk, at der om 5 år er flere miner i operation.

For at opnå et permanent bidrag til den grønlandske økonomi er Naalakkersuisuts langsigtede mål til stadighed at have en portefølje af 5-10 miner.

Måltrettet kompetenceudvikling både af arbejdsstyrken og af virksomhederne skal derfor sikres. Dette mål understøttes gennem den særlige grønlandske rådgivningsindsats rettet mod virksomheder, der ønsker at blive underleverandører til råstofsektoren. Partnerskabsdannelse herunder mellem grønlandske og danske virksomheder er en centralt parameter.

Fra dansk side støttes ambitionen om, at Grønland udvikler en portefølje af miner, og det er derfor vigtigt, at der fastholdes stabile rammevilkår for mineindustrien. Det skal

¹³ De forventede skatteindtægter for rubinminen er for projektet opgjort til i alt ca. 90 mio. kroner i lønsskatter over ni år, og mellem i alt ca. 91 og 453 mio. kroner i selskabsskatter og afgifter over projektet levetid på ni år (variansen i de mulige selskabsskatter og afgifter skyldes forskellige scenarier for salgsvilkår og priser). Afhængig af de opgjorte prisforudsætninger vil indkomstskatter og selskabsskatter samt afgifter kunne indbringe i alt mellem 20-30 mia. kroner over en 15 årig periode. For de øvrige projekter i tabellen er der endnu ikke officielle provenu skøn.

bemærkes, at de senere års udvikling i konjunkturerne på verdensmarkedet for råstoffer også har betydning for tidshorizonten for etablering af miner.

Der er fra grønlandsk side allerede taget nedenstående initiativer, der skal sikre realiseringen af den grønlandske målsætning om at opbygge miner i Grønland.

Kortlægning af Grønlands geologi

Siden begyndelsen af 1970'erne er der i Grønland foretaget omfattende geofysisk kortlægning fra fly som et led i en målrettet strategi, der skal stimulere aktiviteter vedrørende efterforskning af mineralske råstoffer i Grønland. Denne kortlægning udføres bl.a. i samarbejde mellem GEUS og Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel i Grønland.

Som opfølgning på selvstyreloven fra 2009 vedtog Inatsisartut at overtage råstofområdet pr. 1. januar 2010 og dermed ansvaret for råstofferne i den grønlandske undergrund. Naalakkersuisut har på den baggrund siden lovens vedtagelse løbende arbejdet på at skabe bedre rammevilkår og dermed fremme den kommercielle udvikling af den grønlandske råstofsektor samt medfølgende brancher. I forbindelse med hjemtagelsen af råstofområdet blev der indgået en 5-årig samarbejdsaftale med GEUS, der i august 2014 er blevet revideret og forlænget med yderligere 5 år.

Regulering af råstofsektoren

I Grønland reguleres råstofsektoren primært gennem Råstofloven. Loven fastsætter de overordnede principper for administration af råstofaktiviteter og bemyndiger Naalakkersuisut til at fastsætte bestemmelser om licensvilkår mv.

Loven har til formål at sikre, at aktiviteter udføres med hensyn til sikkerhed, sundhed, miljø, ressourceudnyttelse og social bæredygtighed, samt at det udføres i overensstemmelse med bedste internationale praksis.

Et vigtigt element i ansøgningsprocessen er, at hvert mineprojekt skal beskrive dets indflydelse på det grønlandske samfund. På den baggrund skal mineselskabet redegøre for, hvordan projektet forventes udformet. Ifølge råstofloven skal der bl.a. udarbejdes og godkendes følgende:

- Vurdering af den Samfundsmæssige Bæredygtighed (VSB-rapport)
- Vurdering af Virkninger på Miljøet (VVM-rapport).
- VVM-redegørelse med dokumentation for, at et udnyttelsesprojekt for mineraler opfylder råstoflovens bestemmelser om miljøbeskyttelse, naturbeskyttelse og beskyttelse af klimaet.
- Social Impact Assessment (Vurdering af Samfundsmæssig Bæredygtighed)
- Impact Benefit Agreement (IBA) beskrivende mulige negative og positive konsekvenser for det grønlandske samfund mhp. at sikre størst mulig gavn af projektets positive effekter.

For en kort beskrivelse af indholdet af ovenstående rapporter og redegørelser se bilag.

I vurderingen af de modtagne rapporter og redegørelse inddrager Naalakkersuisut en række eksperter, herunder fx Nationalt Center for Miljø og Energi (DCE) og Grønlands Naturinstitut (GN).

Der er fortsat mange områder af Grønlands natur og miljøforhold, som der er begrænset viden om, og som derfor savner en bedre videnskabelig forståelse og beskrivelse, herunder flora og fauna, sammenhænge og sårbarheder i økosystemer, betydningen af klimaændringer, specifikke sammenhænge mellem efterforskningsaktiviteter og natur og miljø samt andre forhold. Med det relativt høje niveau for efterforskningsaktiviteter bidrager selskaberne i råstofsektoren i betydeligt omfang til at skabe viden om natur,

miljø og sammenhænge, som er af stor værdi for Grønland, også uden for råstofsektoren. Det er vigtigt at fortsætte disse undersøgelser og at fastholde råstofselskabernes deltagelse i dette arbejde.

Uddannelse og arbejdskraft

Der er fra grønlandsk side stor fokus på, at udvindingen af grønlandske råstoffer skal føre til en positiv udvikling af det grønlandske samfund som helhed. Selvstyret har derfor mulighed for at fastsætte vilkår om, i hvilket omfang rettighedshavere skal bruge arbejdskraft fra Grønland, forudsat at den lokale arbejdskraft har de fornødne kvalifikationer.

Uddannelsen af grønlandsk arbejdskraft er derfor helt central, hvilket var baggrunden for oprettelse af Råstofskolen i Sisimiut i 2008. Skolen fokuserer bl.a. på minetekniske fag samt undervisning i førstehjælp, sikkerhed, kortlæsning og IT, ligesom der udbydes efterfølgende specialisering i kørsel med tunge maskiner, kerneboring og sprængningsteknik. Endeligt tilbydes målrettede uddannelsesforløb for elever direkte fra folkeskolen.

Storskalaloven og udenlandsk arbejdskraft

For at skabe bedre rammer for gennemførelse af de største anlægs- og mineprojekter vedtog Inatsisartut i efteråret 2013 storskalaloven, der giver mulighed for, at projekter kan hente arbejdskraft og kompetencer i udlandet på særlige vilkår.

Der er i loven knyttet en række betingelser, som mineprojektet skal dokumentere, herunder at anlægsomkostningerne vil overstige 5 mia. kr., samt at behovet for arbejdskraft i anlægsfasen overstiger den egnede og tilgængelige arbejdskraft i Grønland eller stiller krav (teknisk og økonomisk), der overstiger grønlandske virksomheders kapacitet.

Folketinget vedtog i foråret 2014 det danske følgelovforslag, der gør det muligt at meddele opholds- og arbejdstilladelse til udenlandske arbejdstagere i Grønland på de vilkår, der følger af storskalaloven.

Beskatningsmodel for mineprojekter

For at fastsætte beskatningsmodel og -niveau for mineprojekter i Grønland er der i Naalakkersuisuits olie- og mineralstrategi 2014-2018 foretaget en international benchmarkanalyse af beskatningsregimer i en række minelande, som fx Canada og Norge.

På baggrund af denne analyse har Naalakkersuisut vedtaget en model for opkrævning af royalty fra mineprojekter. Dette sikrer Grønland stabile indtægter fra udnyttelsen af grønlandske råstoffer samt tager højde for de udfordringer, som en voksende minesektor forventes at medføre fx vedrørende transferpricing ved salg til udlandet.

Regulering i forbindelse med udvinding og eksport af uran

Den 24. oktober 2013 vedtog Inatsisartut, at "nul-tolerancen" over for brydning af uran og andre radioaktive stoffer skulle ophøre. Forud for dette offentliggjorde en interministeriel arbejdsgruppe (uranarbejdsgruppen) i efteråret 2013 en række anbefalinger, som bl.a. omfatter, at der med udgangspunkt i den gældende kompetencefordeling mellem Danmark og Grønland skal tilvejebringes den nødvendige regulering og myndighedsstruktur i forbindelse med en eventuel udvinding og eksport af uran fra Grønland.

I forlængelse af uranarbejdsgruppens anbefalinger har Naalakkersuisut i april 2014 anmodet Udenrigsministeriet om at iværksætte forberedelsen af, at Grønland bliver

omfattet af seks internationale konventioner med betydning for udvinding og eksport af uran. Det drejer sig om:

- IAEA's konvention om bistand i tilfælde af nukleare ulykker eller radiologisk nødstilfælde ("Bistandskonventionen").
- IAEA's konvention om nuklear sikkerhed.
- International fælles konvention om sikker håndtering af brugt brændsel og radioaktivt affald.
- ILO's konvention nr. 115 om beskyttelse af arbejdere mod ioniserende stråling.
- FN's konvention om nuklear terrorisme.
- Ændring af IAEA's konvention om fysisk beskyttelse af nukleart materiale.

Uranarbejdsgruppen har arbejdet med henblik på, at den nødvendige regulering og myndighedsstruktur kan være på plads inden udgangen af 2015, idet arbejdet dog blev sat i bero i forbindelse med udskrivelse af valg i Grønland.

Finansiering af minesektoren

Etableringen af nye mineprojekter er forbundet med store efterforsknings- og anlægsudgifter og kræver således relativt store investeringer. Desuden vil der også skulle investeres i udvikling af tilknyttet infrastruktur, indkvartering af medarbejdere ved de enkelte projekter mm.

Omfanget kan variere betydeligt fra projekt til projekt, men generelt må det forventes, at mange mineprojekter i Grønland vil skulle etableres i ubeboede og ofte geologisk set relativt uudforskede områder. Ligeledes har investorer en række hensyn, der vurderes forud for en investering.

Figur 12 Centrale faktorer for investorer forud for mineinvestering¹⁴

- Forekomstens type, placering, størrelse og lødighed
- Mængden, kvaliteten og tilgængeligheden af geologisk information
- Forventede internationale markedspris for det pågældende mineral
- Udgifter i forbindelse med etablering og drift af minen samt tilhørende infrastruktur
- Rammevilkår, herunder klare skatteregler og ansøgningsproces
- Sociale forpligtigelser overfor lokalsamfundet
- Miljømæssige forpligtigelser og risici
- Virksomhedens tidligere resultater og erfaringer med minedrift
- Adgang til kvalificeret arbejdskraft

Investeringer i minedrift i Arktis opfattes generelt af internationale investorer som risikofyldte på grund af de særlige klimamæssige forhold og de store afstande til markederne. Hertil kommer, at mineprojektet i dets levetid skal kunne klare betydelige prisudsving for de råstoffer, der produceres fra minen, uden at minedriften kommer til at give underskud. Den generelt høje opfattelse af risici blandt investorerne vil til dels kunne afbødes ved at have stabile og attraktive rammer for minedrift. Ligeledes fremhæves bl.a. et tæt og konstruktivt samarbejde mellem danske og grønlandske myndigheder, som værende betydende for potentielle investorer.

Investorer lægger vægt på, at der for mineprojekterne skal være en veldokumenteret, realistisk forretningsmodel, og de stiller krav om, at der udarbejdes et lønsomhedsstudium (Feasibility Study), hvor den samlede vurdering ud fra forventede priser på det udvundne råstof, udgifter til anlæg og drift af minen godtgør, at projektet forventes at være rentabelt med en konkurrencedygtig forrentning af den foretagne

¹⁴ Hovedpunkter på baggrund af investorkonference, 28. maj 2014

investering. Råstofmyndigheden stiller i forbindelse med udnyttelsesansøgningen krav om, at den skal indeholde et tilsvarende lønsomhedsstudium.

Ved et mineprojekt vil rettighedshavere typisk sammen med investorsiden identificere en hovedentreprenør, der skal stå for selve mineprojektet og som efterfølgende vil foretage udbud af underleverancer, anlægsopgaver mv., så man sikrer det bedst mulige kompetencematch på de enkelte delopgaver og dermed begrænsning af risikoen.

For dansk og grønlandsk erhvervsliv, der har særligt kendskab og indsigt i grønlandske forhold, vil der være en række opgaver, der ikke er direkte knyttet op på minedrift, som kan være særligt relevante at byde på, herunder særligt infrastruktur, logistik og tilknyttede rådgivningsservices.

Nogle store råstofprojekter står over for at skulle gå fra efterforsknings- til udnyttelsesfasen i Grønland, men har vanskeligheder med at skaffe finansiering til etablering af egentlig minedrift. I dag henter de aktuelle grønlandske råstofprojekter primært interesse fra canadiske, britiske, australske og kinesiske investorer.

Det seneste år har to grønlandske mineprojekter underskrevet hensigtserklæringer med udenlandske investorer, fx det norske selskab Leonard Nilsen & Sønner (LNS) om rådgivning til og finansiering af rubinminen i Fiskeneset og kinesiske China Non-Ferrous Metal Industry's Foreign Engineering and Construction Co. Ltd (NFC).

Ved vurderingen af det samlede projekt kan internationale investorer lægge vægt på, at danske eller nordiske investorer med kendskab til Grønland også vil indgå i den samlede investeringspakke.

Den generelle finansieringsudfordring kan i øvrigt mindskes ved, at der i forbindelse med underleverancer mv. kan følge finansiering med. I den forbindelse kan det være en styrke for danske og grønlandske virksomheder, der ønsker at byde på opgaver og underleverancer i forbindelse med mineprojekter i Grønland, at de som led i deres tilbud kan opstille en finansieringsløsning.

Det fremgår bl.a. af koalitionsaftalen, der danner grundlag for det nytiltrådte Naalakkersuisut, at koalitionen har aftalt, at der skabes optimale rammebetingelser for råstofsektoren for at gøre landet tiltrækkende for investorer, samt at det vil rette henvendelse til Danmark med forslag om, at der oprettes en fælles udviklingsfond, som skal bruges til investeringer til storskalaprojekter i Grønland, som bliver rentable på lang sigt.

Anbefalinger

3. Fortsat dialog med danske, grønlandske og internationale investorer

For at øge de udenlandske investeringer i Grønland gennemfører Naalakkersuisut i disse år en markedsføringsstrategi over for lande, der anses for fremtidige vækstmarkeder og dermed potentielle aftagere af grønlandske naturressourcer.

Drøftelserne med dansk og internationale investorer peger på, at de har interesse for mineprojekter i Grønland, men samtidig understreges projekternes risikofyldte karakter. Det tætte forhold mellem Grønland, Danmark og Norden fremhæves af potentielle investorer som en styrke og til gavn for investeringsklimaet i Grønland.

Investorerne lægger vægt på at se det eller de første mineprojekter, der vil kunne dokumentere afkast, ligesom det kan forventes at have betydning, at regionale investorer også deltager i projekterne.

Danske investorer, herunder pensionsinstitutter har peget på, at der i dag er en vis interesse for at finansiere projekter i Grønland, hvis de vurderes kommercielt fornuftige. Det drejer sig bl.a. om anlægsprojekter, hvor der vil skulle etableres fx infrastruktur, havne og ejendomme forud for, at udnyttelsesfasen kan påbegyndes. Også andre projekter indenfor turisme, ejendomme og vandkraft synes investeringsmæssige attraktive for danske investorer. Potentielle danske investorer har herunder peget på muligheden for et offentligt/privat samarbejde.

Det anbefales derfor, at dialogen med såvel internationale som danske investorer fortsættes, herunder at det afklares, på hvilken måde danske investorer kunne indgå i finansieringskonstruktioner med internationale investorer på kommercielle vilkår.

4. Styrke eksisterende dansk-grønlandske erhvervsamarbejder

Dansk og grønlandsk erhvervslivs muligheder i forbindelse med råstofsektoren i Grønland er primært knyttet til, at virksomhederne kan deltage som underleverandører i forbindelse med etablering og drift af mineprojekterne i Grønland. Dette kræver volumen, indsigt i arktiske forhold samt dokumentation for opfyldelse af internationale standarder og sikkerhedsprocedurer.

Dialogen med dansk og grønlandsk erhvervsliv har vist, at man i samarbejde med minevirksomheder gerne vil og har kapacitet til at bistå med mineprojekter i Grønland. Både i anlægsfasen med planlægning, myndighedssamarbejde, indkøb af udstyr, logistik samt ansættelse af mandskab, og når minen er etableret, vil danske selskaber ligeledes kunne stå for driften. Desuden kunne kompetencer fra dansk erhvervsliv komme i spil i forbindelse med:

- Entrepriseopgaver, herunder etablering af vandkraftværker, vejnet og bygninger
- Uddannelse af grønlandsk arbejdskraft
- Juridisk, social og miljømæssig rådgivning

Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel har via en servicekontrakt fra 2012 og fremefter gennemført et rådgivningsprojekt for at lette virksomhedernes mulighed for at blive leverandører til råstofsektoren. I den forbindelse er certificering af sikkerhedsorganisationen samt udvikling af partnerskaber mellem virksomheder blevet identificeret som helt afgørende parametre.

Hovedvægten i projektperioden 2014-2015 ligger derfor på disse to afgørende dimensioner. Samarbejde og partnerskaber mellem grønlandske og danske virksomheder er her en mulighed, der rigtigt udnyttet kan styrke begge parters bud på at blive underleverandører til kommende mineprojekter.

Der er fra dansk og grønlandsk erhvervslivs side allerede taget en række initiativer, der skal styrke dannelsen af partnerskaber på tværs af rigsdelen.

Råstofklyngen er etableret af Dansk Industri, Grønlandsk Arbejdsgiverforening og Danmarks Tekniske Universitet i samarbejde med Industriens Fond. Klyngens formål er at samle danske og grønlandske virksomheder med interesser, erfaringer og kompetencer indenfor mineindustri.

Målsætningen er at styrke virksomhedernes konkurrenceevne ved at opbygge, styrke og støtte erhvervsamarbejde og forretningskoncepter samt i samarbejde skabe teknologi- og kompetenceløft for danske og grønlandske virksomheder.

På tilsvarende vis er 80 nordjyske og grønlandske virksomheder med fælles interesser i Grønland gået sammen i Arctic Business Network, et forum hvor virksomheder kan møde potentielle samarbejdspartnere inden for logistik, rådgivning, konstruktion og

supply med henblik på at skabe partnerskaber og i fællesskab byde på opgaver, herunder i forbindelse med kommende mineprojekter i Grønland.

Derudover er der i regi af Arktisk Råd oprettet et Arctic Economic Council med erhvervsrepræsentanter fra de arktiske lande, herunder Kongeriget Danmark. Også i dette forum vil der blive udvekslet erfaringer fra erhvervsaktiviteter i Arktis og diskuteret samarbejdsmuligheder på tværs af landene.

En forudsætning for, at disse partnerskaber kan udvikle sig, er, at der skabes klarhed over, hvilke opgaver der skal løses i de kommende mineprojekter samt infrastrukturudvikling.

Det anbefales derfor, at eksisterende dansk-grønlandske samarbejdsinitiativer støttes, herunder at det kortlægges, hvilke underleverandøropgaver danske og grønlandske virksomheder vil kunne løfte i fællesskab fx i forbindelse med konkrete mineprojekter.

5. Garanti fra Eksport Kredit Fonden

Det er vigtigt, at danske og grønlandske virksomheder kan indgå i den internationale konkurrence om de anlægsprojekter og opgaver, der udbydes i forbindelse med muligt kommende mineprojekter i Grønland.

Eksport Kredit Fonden (EKF) har til formål at understøtte eksport fra Danmark via afdækning af risici forbundet med eksport og finansiering af eksport. EKF kan bistå med eksport af både små og store forretninger og tilbyder en bred palet af løsninger. Løsningerne dækker risici både før og efter afsendelse af leverancerne og sikrer, at der kan tilvejebringes finansiering til både eksportører og købere.

Hvor en række danske eksportører skal levere til samme projekt, er det - såfremt køber er kreditværdig - muligt for EKF at konstruere en såkaldt shopping line gennem EKF's garantistillelse. Konstruktionen fungerer som en slags kundekort med kredit. Med kortet i hånden kan et køberselskab inden for en konkret beløbsramme gå på indkøb hos danske eksportører og få leverancer uden hver gang at skulle skaffe finansiering. Det er klaret en gang for alle gennem EKF's garanti. De danske eksportører vil ikke skulle gå gennem EKF, men køberselskabet skal sammen med sin bank forhandle løsningen på plads med EKF.

EKF vil typisk yde en garanti over for en eller flere banker, der finansierer selskabet og dets indkøb i Danmark. Garantien betyder, at EKF hæfter for lånet, hvis selskabet ikke er i stand til at betale lånet tilbage som aftalt. EKF har også mulighed for selv at finansiere dansk eksport gennem sin eksportlæneordning. Udover at de danske leverandører skal være konkurrencedygtige med hensyn til teknologi og know-how, så er konkurrencedygtig finansiering også et salgspareparameter. Det er her, EKF kommer ind i billedet for eksporterende danske virksomheder.

Det anbefales derfor, at EKFs ordninger anvendes til at yde garanti til kreditværdige projekter i Grønland.

6. Oprettelse af en arktisk facilitet under Den Nordiske Investeringsbank

Den Nordiske Investeringsbank (NIB) tilbyder langfristede lån og garantier på konkurrencedygtige markedsvilkår til både den offentlige og private sektor. Finansiering fra NIB kræver, at projekter lever op til bankens økonomiske, tekniske, institutionelle og miljømæssige standarder¹⁵.

¹⁵ NIB har tidligere ydet lån på 600 mio. kr. til bygning af vandkraftværker i Grønland.

NIB har siden 1998 medvirket til finansiering af mineprojekter i fx Sverige og Brasilien. NIB vil således også kunne bidrage til finansieringen af kommercielle projekter relateret til minedrift i Grønland og herunder stille lånekapital til rådighed for etablering af infrastruktur, anlæg, kraftværker mv., såfremt projekterne har det forventelige afkast, risiko- og miljøprofil.

Arktis indgår dog ikke som et prioriteret indsatsområde for banken, ligesom investorer kan mangle viden om, hvilke typer projekter, NIB kan indgå i finansieringen af.

Det anbefales derfor, at Danmark og Grønland i fællesskab arbejder for, at der i den Nordiske Investeringsbank etableres en arktisk lånefacilitet, der kan øge mulighederne for NIB finansiering af fx råstofprojekter i Grønland.

7. Den Europæiske Investeringsbank skal kunne finansiere erhvervsudvikling i Grønland

Den europæiske industri er stærkt afhængig af forsyning med råstoffer og mineraler fra internationale markeder, herunder især af uforarbejdede mineraler og metaller, der indgår i produktionen af højteknologiske produkter.

EU har en vision om at lette adgangen til mineraler for europæiske virksomheder. Samtidig bidrager den teknologiske udvikling og klimaforandringer til nemmere adgang til råstoffer i de arktiske egne. Den grønlandske undergrund kan således være med til at bidrage til Europas fremtidige forsyning med råstoffer og gavne europæiske virksomheders konkurrenceevne.

I juni 2012 underskrev EU-Kommissionen en hensigtserklæring om samarbejde om råstoffer med Naalakkersuisut. Ligeledes vedtog Europa-Parlamentet i februar 2014 tre aftaler om hhv. diamanthandel og generel støtte til udvikling af Grønland. Formålet er at styrke samarbejdet mellem Grønland og EU.

På trods af det stigende europæiske fokus på adgang til råstoffer, herunder de såkaldte kritiske mineraler¹⁶, er der ikke afsat midler målrettet EU's råstofinitiativ, og som dermed kan medvirke til at finansiere nye mineprojekter i fx Grønland.

Det anbefales derfor, at Danmark og Grønland arbejder for, at den Europæiske Investeringsbank (EIB) får bedre mulighed for at finansiere udvikling af grønlandske råstofprojekter, fx ved en justering af EIB's mandater for garanteret långivning til ikke EU-lande.

8. Afdækning af rammerne for en grønlandsk associeringsaftale med Extractive Industries Transparency Initiative (EITI)

Fra både grønlandsk og dansk side følges EITI's arbejde for at øge gennemsigtigheden i råstofsektoren løbende. Danmark repræsenterer – via sit medlemskab – rigsfællesskabet i EITI og er i dag støttende, men ikke implementerende medlem.

Siden 2011 har Danmark på vegne af rigsfællesskabet støttet EITI økonomisk, ligesom visse danske virksomheder støtter økonomisk op om organisationen.

Implementering af EITI's standarder medfører, at udnyttelsesvirksomheder vil skulle offentliggøre deres skattebetalinger til offentlige myndigheder, som sammenholdes med myndighedernes egne oplysninger. Disse oplysninger offentliggøres og hermed sikres synlighed og mulighed for debat. Implementering af standarderne vil sende et vigtigt signal om, at Danmark og Grønland støtter den globale kamp mod korruption og skatteunddragelse i udnyttelsesindustrien.

¹⁶ Se fx COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT - On the implementation of the Raw Materials Initiative

Det er et grønlandsk ønske at kunne blive omfattet af EITI's regelsæt, og Grønland har derfor i 2011 og 2013 deltaget i EITI-konferencer, ligesom Naalakkersuisut er i dialog med danske myndigheder omkring rammerne for en tættere grønlandsk tilknytning.

Det anbefales derfor, at muligheden for en associeret tilslutningsordning for Grønland afdækkes, herunder at Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel inddrager relevante danske myndigheder i udarbejdelsen af en rapport til Inatsisartut, som beskriver rammerne for en mulig tættere grønlandsk tilknytning til EITI.

9. Etablering af lovgivningsmæssige og administrative rammer for et eksportkontrollsystem i Grønland

Inatsisartut tiltrådte den 24. oktober 2013 landsstyrets forslag om, at "nul-tolerancen" over for brydning af uran og andre radioaktive stoffer skulle ophøre. Det fremgår af uranarbejdsgruppens rapport fra oktober 2013, at der bl.a. er behov for at etablere de lovgivningsmæssige og administrative rammer for et eksportkontrollsystem for Grønland.

Det er således en forudsætning for at kunne eksportere uran fra Grønland, at der bl.a. er etableret et eksportkontrollsystem med henblik på at sikre, at uran og andre radioaktive stoffer ikke anvendes i produktion af maseødelæggelsesvåben, men kun eksporteres til anvendelse i forbindelse med fredelige formål. Ligeledes bør eksport af anden udstyr og elektronik mv., som ligeledes kan anvendes i våbenproduktion, de såkaldte "dual use produkter" underlægges eksportkontrol.

Det anbefales derfor at fortsætte arbejdet i uranarbejdsgruppen med henblik på, at den nødvendige regulering og myndighedsstruktur for et eksportkontrollsystem for Grønland vedrørende dual use produkter og teknisk bistand kan være på plads inden udgangen af 2015.

5. GRØNLAND SOM TURISTDESTINATION

Turisme er et erhverv i international vækst, bl.a. drevet af nye købedygtige segmenter i Brasilien, Rusland, Indien og Kina, hvor millioner af nyrige og en voksende middelklasse nu har adgang til turistoplevelser.

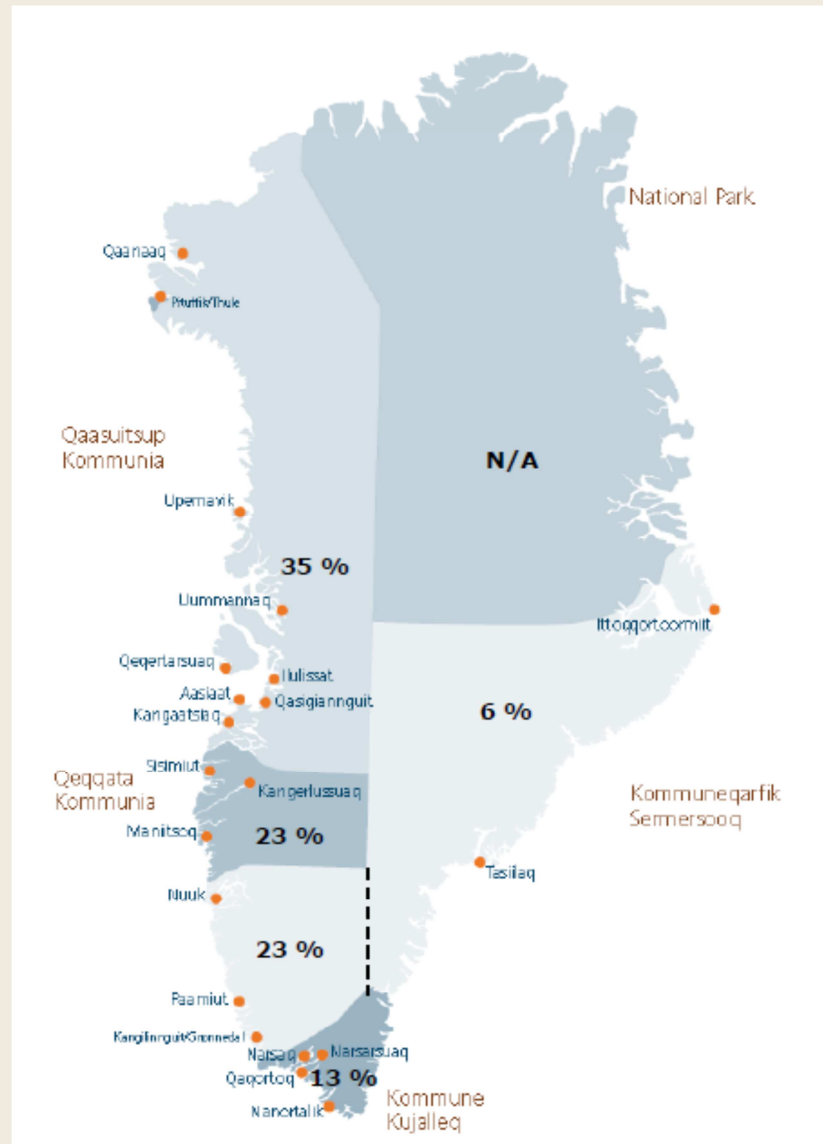
Forskellige analyser¹⁷ peger på, at turismeerhvervet i Grønland har mulighed for at bidrage til at skabe økonomisk vækst og arbejdspladser i det grønlandske samfund.

Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel har formuleret en turismestrategi 2012-2015 med en målsætning om "at sikre en økonomisk, social og miljømæssig bæredygtig vækst i turisme og oplevelseserhverv således, at disse områder i 2020 udgør en væsentlig del af Grønlands eksportindtægter".

Naalakkersuisut planlægger i løbet af 2015 at fremlægge en ny turismestrategi. Strategien vil bl.a. fokusere på forbedrede rammebetingelser for en positiv udvikling af turismen i Grønland. Der vil bl.a. blive fokuseret på en tilpasning af passagerafgifter for krydstogsturister og flypassagerer til et internationalt mere konkurrencedygtigt niveau. Strategien vil også fokusere på behovet for tilpasning af de infrastrukturelle rammer, markedsføring m.v.

¹⁷ "Hvor kan udviklingen komme fra – potentialer og faldgruber i de grønlandske erhvervssektorer frem mod 2025". Rambøll, marts 2014.

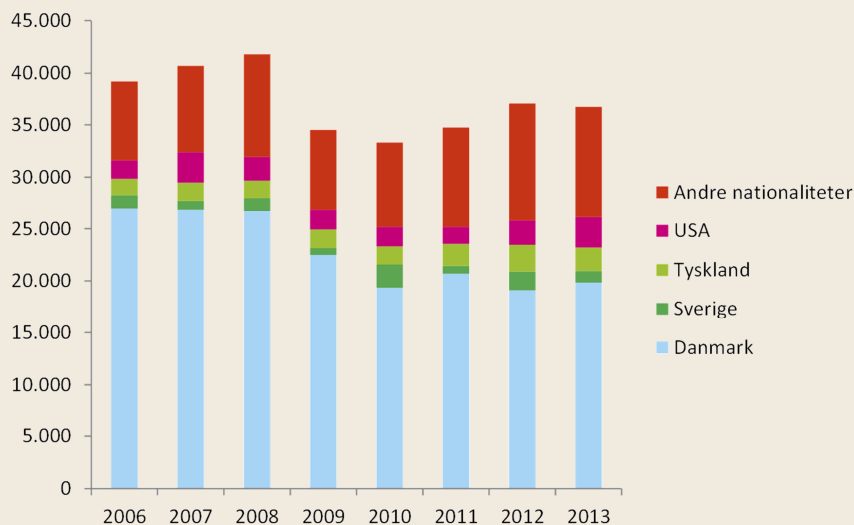
Figur 12 Udenlandske gæster i 2013 fordelt på grønlandske kommuner

Kilde: Grønlands Statistik

I 2013 blev Grønland besøgt af knap 37.000 overnattende gæster fra udlandet, hvoraf ca. 54 pct. var fra Danmark, ligesom ca. 21.500 krydstogtturister anløb grønlandske havne.

Figur 13 Antal udenlandske gæster fordelt på nationaliteter 2006-2013

Kilde: Grønlands Statistik

Tilsammen skabte de udenlandske besøgende en årlig omsætning på ca. 334 mio. kr. i 2010. Dette dækker dog over betydelige udsving i perioden 2005-2010. Hertil skal lægges omsætning inden for andre erhverv, fx transportsektoren og detailhandel.

5.1 POTENTIALT FOR GRØNLANDS TURISME

Det store internationale fokus på Arktis er med til at øge kendskabet til Grønland. UNESCO's udpegning af et verdensarvsområde ved Ilulissat samt yderligere to områder på UNESCO's såkaldte tentative liste (1000 års landbrug i Arktis, Sydgrønland samt det grønlandske jagtområde Aasivissuit og Arnagarnup Qoorua) er med til at sætte Grønland på det internationale turismekort.

Den stigende internationale opmærksomhed om Grønland som international turismedestination kan danne basis for en positiv udvikling i antallet af turister, der besøger Grønland i de kommende år.

Udviklingspotentialt ses ligeledes, når det nuværende antal overnattende gæster i Grønland fra udlandet sammenlignes med Island, der i 2013 havde ca. 27 gange så mange (dvs. ca. 1,0 mio. gæster), primært fra Storbritannien, Nordamerika og Tyskland.

Og netop potentialt i det nordamerikanske marked forventes at kunne udnyttes bedre gennem et styrket og udbygget samarbejde med de islandske turismeaktører, herunder fx markedsføring af Grønland som add-on-produkt til opholdet på Island.

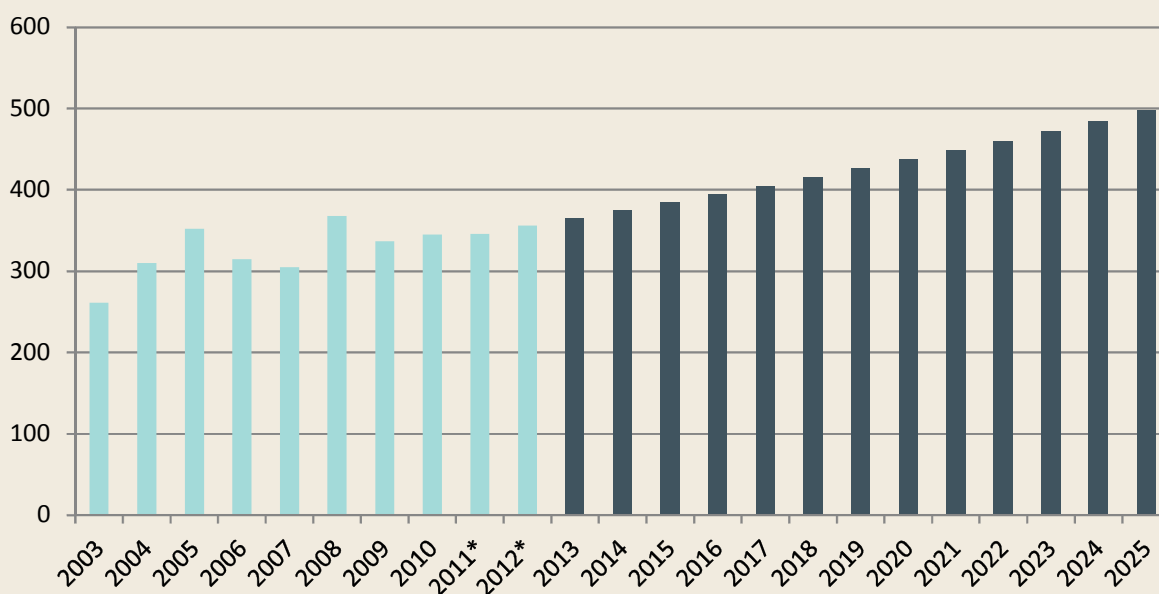
Siden 2003 er antallet af besøgende i Grønland steget med en gennemsnitlig årlig vækst på 2,6 pct. I forbindelse med VisitGreenlands Strategiplan for 2012-2015 blev forventninger til øgning af indtægterne i turistsektoren opgjort til samme niveau.

Såfremt der opleves samme årlig vækst efter 2015, vil omsætningen fra turisterne i Grønland udvikle sig som vist i figur 12. Dvs. der kan forventes en samlet omsætning fra turister i Grønland på knap 500 mio. kr. i 2025.

Turismens økonomiske betydning for Grønland er i dag relativt beskednen, men med en potentiel forøgelse af turismeomsætning med ca. 50 pct. frem til 2025, kan turismen over en årrække bidrage til udvikling af en mere flerstrengt erhvervsstruktur i Grønland til gavn for den generelle økonomiske udvikling i Grønland.

En forøgelse af omsætningen i den størrelsesorden afhænger dog af, at der foretages investeringer i infrastruktur, at Naalakkersuisuts turismestrategi gennemføres, og at der sættes øget fokus på nye markeder, såsom fx det nordamerikanske marked via styrket samarbejde med Island og det asiatiske marked via øget samarbejde med fx Danmark.

Figur 14 Fremskrivning af omsætning i grønlandsk turisme 2012-2025

Note: * angiver foreløbige tal.

Kilde: Dansk-grønlandsk samarbejde på turismeområde. Potentialer – barrierer. Rambøll, juni 2014

Grønlands enestående og forskelligartede natur skaber grundlag for mange former for turisme. Den rå natur er bl.a. velegnet til udvikling af eksklusive turistoplevelser i fredfyldte omgivelser fx inden for adventure, jagt- og fiskeribaseret turisme.

Med de fornødne investeringer i faciliteter af høj kvalitet er der store muligheder for salg af luksusprodukter målrettet et segment, der accepterer et højt prisniveau. Denne målgruppe skaber mulighed for at opnå en høj indtjening pr. turist.

Dertil kommer et øget globalt fokus på fødevarer- og gastronomibaseret turisme. I Grønland tilbydes allerede madoplevelser af høj kvalitet baseret på lokale og friske råvarer tilberedt på både traditionelle og kreative måder.

Air Iceland har siden 2007 øget antallet af flyvninger til Island, hvilket delvist forklarer den stærke vækst i antallet af gæster via Island. Vigtigst er dog, at Island har oplevet en eksplosiv fremgang i antallet af turister fra 2008 til i dag, hvor det forventes op mod 1 mio. besøgende til Island. Air Iceland oplever en markant vækst i salget af

kombinationsturer, hvor turisterne besøger både Island og Grønland, typisk Ilulissat eller Kulusuk i Grønland.

Der vurderes således at være et betydeligt potentiale for at tiltrække flere internationale turister til Grønland via Island, der er trafikalt knudepunkt for flyruter mellem Europa og USA.

5.2 BARRIERER FOR UDVIKLING AF GRØNLANDSK TURISME

Den altoverskyggende barrier for udviklingen af Grønlands turisme er den lave internationale tilgængelighed, der bl.a. skyldes den begrænsede infrastruktur kombineret med et meget højt afgiftsniveau. Der er kun få udenrigsruter, og de korte landingsbaner umuliggør beflyvning med maskiner af en størrelse, der kan få billetprisen ned på internationalt niveau.

Ofte indebærer et besøg i Grønland videretransport med indenrigsfly, hvilket er med til at fordyre rejsen. De korte landingsbaner og den begrænsede flykapacitet medfører udfordringer i forhold til at opnå et velfungerende internationalt rutenetværk, særligt i Ilulissat.

Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel har udarbejdet en analyse af afgiftsstrukturen og -niveauet i grønlandsk turisme¹⁸. Analysen viser, at Grønland kræver meget høje afgifter af flyselskaber, der flyver til og fra landet, afgifter, der i sammenligning med Island og Svalbard, er henholdsvis 186.780 kr. og 156.206 kr. højere, svarende til 530 pct. og 237 pct. for et stort Airbus-fly.

Omregnet til passagerniveau svarer det til, at de samlede afgifter pr. passager pr. flyvning er 1.117 kr. i Grønland, mens de er hhv. 177 kr. på Island (Keflavik) og 331 kr. på Svalbard.

Ligeledes afkræves krydstogtsrederier høje afgifter. Eksempelvis pålægges rederier, der har ét anløb i Sydgrønland, en afgift, der er 1,2 mio. kr. eller 1.757 pct. højere end et tilsvarende anløb i Island.

Grønland har de seneste år intensiveret markedsføringen af Grønland som turismedestination. Økonomien i det grønlandske turismeerhverv sætter dog naturlige begrænsninger for mulighederne for at gennemføre markedsføringskampagner med international gennemslagskraft. Kendskabet til det grønlandske turismeprodukt er derfor begrænset hos potentielle målgrupper.

Tiltrækningen af yderligere turister vanskeliggøres ligeledes af, at der i løbet af højsæsonen fra maj til september i stor udstrækning allerede opleves fuld belægning og udnyttelse af den nuværende kapacitet inden for transport og hotelovernatning. Uden for denne periode finder kun få turister vej til Grønland.

Forudsætningen for at kunne tiltrække flere turister er således primært, at den nuværende kapacitet i højsæsonen udvides, at der skabes interesse for at besøge landet i andre perioder af året, således at den såkaldte skulder-sæson udvides, og at der udvikles nye produkter for særlige segmenter.

¹⁸ "Analyse af afgiftsstrukturen for turismeerhvervet – barrierer og potentialer for udvikling af turisme i Grønland". Departementet for Erhverv, Råstoffer og Arbejdsmarked, 2014.

Udvidelsen af kapacitet, herunder fx landingsbaner, fly-, hotel- og oplevelser kræver, at der tages initiativ til at udbygge den eksisterende infrastruktur i forventningen om, at antallet af turister vil stige ved en sådan investering.

For at sikre en fortsat udvikling og vækst i det grønlandske turismeprodukt er det derfor centralt, at udviklingen sker koordineret med fokus på optimal anvendelse af de tilgængelige økonomiske ressourcer i Grønland til infrastrukturinvesteringer.

Ligeledes er der kun i mindre omfang i dag etableret samarbejde mellem danske og grønlandske turismeaktører. Vellykket samarbejde kræver gensidigt kendskab til hinandens produkter, netværk, strategi og kompetencer, da der i forhold til fx særligt det asiatiske marked er et sammenfald mellem interesser og knowhow.

De relationer og det samarbejde, som sker i dag mellem grønlandske og danske turismevirksomheder udspringer primært af, at enkelte aktører tager initiativ. Der kan derfor være behov for en målrettet indsats, hvor aktørerne lærer hinanden bedre at kende, så de på et kvalificeret grundlag kan vurdere, om der er potentialer ved et styrket samarbejde på udvalgte områder.

For at Grønland skal lykkes med at udnytte dets potentiale inden for turisme, er der behov for at fokusere indsatsen yderligere og definere ikke blot, hvad det unikke ved Grønland er, men også, hvordan produkterne kan pakkes på en hensigtsmæssig måde, således at de kan sælges til nye potentielle målgrupper, som Grønland fx i dag gør via deres ArcticFive markedsføring.

I forlængelse af dette er der behov for at gennemføre en egentlig segmentering af de målgrupper og markeder, man ønsker at sætte mere målrettet på. Segmenteringen er påbegyndt blandt andet via den dataindsamling, som VisitGreenland forestår, men der er behov for en solid indsats på området.

Derudover er der behov for en optimering af den såkaldte "bløde infrastruktur". Det drejer sig særligt om at udvikle serviceerhvervet, så der kan sælges flere produkter til turisterne. Beherskelse af fremmedsprog og tilpasning af åbningstider, der passer til turisternes efterspørgsel, er her centrale.

5.3 UDVIKLING AF RAMMERNE FOR TURISMEOMRÅDET I GRØNLAND

Med både Naalakkersuisuts og VisitGreenlands turismestrategier er der sat målsætninger op for udviklingen af den grønlandske turisme.

I VisitGreenlands strategi for 2012-2015 under overskriften "The Pionering Nation" er der igangsat initiativer inden for følgende områder:

- Bedre statistik og dokumentation
- Større synlighed
- Bedre tilgængelighed for både fly og skibe
- Koncessioner mhp. udvikling af nye turismeprodukter
- Generel markedsudvikling

Som led i strategien er der udviklet en mere entydig kommunikation af det grønlandske turismeprodukt. Som pendant til "The Big Five"¹⁹ i Afrika er der udviklet et nyt koncept "The Big Arctic Five", som fremhæver de fem mest efterspurgte turismeoplevelser i Grønland - indlandsisen, nordlys, hundeslæde, hvaler og pionering culture.

¹⁹ "Big Five" - løver, elefanter, bøfler, næsehorn og leoparder.

Private turistaktører i Grønland fik i 2013 mulighed for at søge om koncessioner i udvalgte landområder. Private turistoperatører kan således få tildelt en ret til at drive en turistaktivitet i en årrække, uden at andre turistoperatører kan tilbyde den samme turistaktivitet i samme område. Hermed skabes bedre rammebetingelser, der kan medvirke til udvikling af og nye investeringer i grønlandske turismeoplevelser.

I 2007 stiftede Færøerne, Grønland og Island i fællesskab North Atlantic Tourism Association (NATA) med det formål at styrke, koordinere og sikre et fremadrettet samarbejde blandt de vestnordiske lande på de områder, hvor der er fælles turismeinteresser.

Samarbejdet med Island har efterfølgende vist sig værdifuldt, hvor bl.a. etableringen af direkte flyrute fra Island til Ilulissat og Nuuk har medvirket til at forlænge sæsonen og øge passagerantallet og dermed gjort begge regioner tilgængelige for nye markeder. Der er fra grønlandsk side arbejdet målrettet for at udvikle det strategiske partnerskab med Island, hvor der nu samarbejdes om at udvikle kombinationsproduktet Island-Grønland samt fælles markedsføring på de markeder, som islandske samarbejdspartnere har særlig god adgang til, særligt USA og Storbritannien.

På baggrund af analysen af afgiftsniveauet i grønlandsk turisme har Naalakkersuisut taget initiativ til en væsentlig nedsættelse af krydstogtspassagerafgiften, så den harmoniseres med tilsvarende afgifter på Island. Ligeledes har Naalakkersuisut taget skridt til bortfald af den særligt høje lufthavnsafgift for charterflyvninger. Disse ændringer fremsættes som forslag til behandling på forårssamlingen 2015. Derudover vil Naalakkersuisut fremadrettet blandt andet arbejde for en nedsættelse af lufthavnsafgifterne for visse internationale flyvninger for bedre at udnytte potentialet for add-on turisme, primært fra Island.

Der er sat ambitiøse mål i Grønlands turismestrategier, som et styrket erhvervsamarbejde mellem Danmark og Grønland kan medvirke til at realisere og dermed skabe vækst i begge landes turismeerhverv.

Desuden er der i forbindelse med aftale om Vækstpakken fra juli 2014 indgået aftale om en udvidelse af Vækstkautionsordningen under Vækstfonden, hvortil der afsættes 5 mio. kr. til virksomheder i Grønland, herunder fx turismevirksomheder. Ligeledes åbnes for, at Vækstfonden kan investere i virksomheder i Grønland. Endvidere gives mulighed for, at likviditetsfaciliteten etableret til Vækstlån og Ansvarlige lån udvides til også at kunne anvendes i Grønland, herunder til fx turismevirksomheder.

Endeligt rummer det danske erhvervsfremmesystem muligheder for grønlandske turismevirksomheder, såfremt de indgår samarbejde med danske partnere. Virksomhederne vil kunne være projektdeltagere og kan dermed indgå i projektansøgninger fra danske virksomheder og modtage medfinansiering til deres aktiviteter heri, hvis det samlede projekt bevilges støtte.

Anbefalinger

Det er en kendsgerning, at vejr- og isforholdene i Grønland sætter visse begrænsninger for en fuld udnyttelse af udviklingspotentialet i grønlandsk turisme. Dette gælder fx for ønsket om bedre at kunne udnytte perioden, der leder op til eller efter højsæsonen samt tiltrækning af turister, der kræver forudsigelighed.

Når det er sagt, så er der en række muligheder, som gennem øget samarbejde mellem de danske og de grønlandske turismeaktører kan være med til at påvirke udviklingen af turismen i Grønland i en positiv retning til glæde for begge parter.

Det drejer sig bl.a. om fælles dansk-grønlandsk markedsføring over for det asiatiske marked, samarbejde om etablering af et mere solidt datagrundlag om grønlandsk turisme samt udvikling af nye dansk-grønlandske turismeprodukter.

Afgiftsstrukturen og -niveauet i grønlandsk turisme er højt sammenlignet med et internationalt niveau.

Naalakkersuisuts analyse af afgiftsstrukturen for turismeerhvervet fra 2014 viser, at Grønland kræver meget høje afgifter af flyselskaber og krydstogtsrederier. Naalakkersuisut arbejder for, at afgiftsniveauet sænkes og tilpasses et internationalt niveau.

Arbejdsgruppen støtter som udgangspunkt initiativer, der kan skabe bedre tilgængelighed til Grønland, og som dermed kan medvirke til at øge Grønlands konkurrenceevne som turistdestination.

10. Etablering af et dansk-grønlandsk turismenetværk og øget samarbejde mellem Visit Greenland og Visit Denmark

Danske og grønlandske turismeaktører kan med fordel udbygge viden om hinandens produkter, netværk og kompetencer. Et bedre kendskab vil skabe grundlag for at styrke samarbejdet på udvalgte områder, herunder:

- Markedsføring: Fælles markedsføring på oversøiske destinationer – særligt i Asien – over for bestemte segmenter med interesse i kombinationsrejser mellem storbyoplevelser i fx København med adventure-muligheder og unikke naturoplevelser i Grønland.
- MICE (Meetings, incentives, conferencing, exhibitions) – herunder udnyttelse af danske kongresarrangørers veletablerede internationale netværk til at tiltrække møder til Grønland for arrangører, der ønsker unikke omgivelser.
- Krydstogtturisme: samarbejde med danske krydstogtaktører med henblik på at skabe yderligere kendskab til Grønland som krydstogtdestination.

En styrket koordinering vil give aktørerne bedre mulighed for en slagkraftig fælles markedsføring og samarbejde om at skabe nye og bedre produkter.

Det anbefales derfor, at samarbejdet mellem VisitGreenland og VisitDenmark styrkes, og der herunder skabes et netværk mellem danske og grønlandske turoperatører mhp. at øge kendskabet til hinandens produkter, netværker og kompetencer. Derigennem vil de to landes turismeaktører kunne afdække, hvilke produkter der eventuelt kan samarbejdes om.

11. Udarbejdelse af ny og forbedret statistik inden for turismeområdet i Grønland

Den moderne turist i dag har et ønske om at skille sig ud fra andre turister og efterspørger derfor det unikke, som netop et land som Grønland byder på. Samtidig er Grønland udfordret på forskellige fronter sammenlignet med andre nordlige destinationer, herunder for så vidt angår tilgængelighed, vejrforhold, pris- og serviceniveau.

For at Grønland skal lykkes med at udnytte potentialet, er der behov for at fokusere indsatsen på, hvordan der udvikles turistprodukter, der matcher efterspørgslen hos potentielle målgrupper. Der er således igangsat en egentlig segmentering af de turister, der i dag kommer til Grønland, for at skabe et klart billede af den nuværende kundegruppe. Det tilgængelige statistiske materiale er blevet forbedret de senere år, men der er fortsat behov for en mere detaljeret viden om en række forhold, fx information om turisternes bopælsland, døgnforbrug (ferieturisme og erhvervssturisme) og valg af overnatningssted samt aktiviteter. Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel

har i 2014 i samarbejde med VisitGreenland igangsat indsamling af basisdata for afrejsende passagerer fra Grønland.

Det anbefales, at der gennem øget samarbejde mellem VisitGreenland, Grønlands Statistik, VisitDenmark og Danmarks Statistik tilvejebringes ny og forbedret statistisk materiale om den grønlandske turismesektor og udarbejdes sammenlignelige modeller for bearbejdning af statistiske data på turismeområdet og evt. på sigt også andre erhvervsområder.

12. Fælles markedsføring med fokus på kombinationsoplevelser i Danmark og Grønland

På nuværende tidspunkt har Grønland allerede et stærkt samarbejde med Island om markedsføringen over for nordamerikanske og europæiske målgrupper, hvor der tilbydes kombinationen af en tur til både Island og Grønland.

Fra Københavns lufthavn er der direkte forbindelse til adskillige destinationer i Asien, hvorfra der hvert år kommer mange turister på ferie i de skandinaviske lande. Der vurderes derfor at være et potentiale for en fælles dansk-grønlandsk markedsføring over for potentielle målgrupper i Asien, herunder særligt Kina. Også Indonesien, Sydkorea, Thailand kunne være interessante markeder på længere sigt. Her kan den nye turismeaftale mellem Kina og Danmark fra april 2014 åbne muligheder, som både Danmark og Grønland kan få glæde af.

Af aftalen fremgår, at begge parter vil arbejde på at fremme kvaliteten af landenes turismetilbud, støtte dansk-kinesisk samarbejde mellem rejsebureauer og etablere større vidensdeling. Begge parter vil desuden arbejde på at udbrede kendskabet i befolkningen til turistdestinationer i det andet land. Især i forbindelse med sidstnævnte element i aftalen kan Danmark og Grønland præsenteres som en samlet destination.

Den styrkede fælles markedsføring af grønlandsk turisme kan yderligere fokuseres på tiltrækning af internationale rejsejournalister med henblik på at øge omtalen af Grønland som rejsemål i internationale medier.

Udenlandske rejsejournalister ville kunne kombinere den i forvejen velkendte storbydestination København med de mindre kendte grønlandske turismeprodukter og dermed styrke bevidstheden om kombinationsmuligheden af Danmark og Grønland hos udenlandske turister.

Det anbefales derfor, at der gennemføres fælles markedsføringsaktiviteter og tiltrækkes internationale rejsejournalister med fokus på præsentationen af kombinationsmuligheden Danmark og Grønland som et fælles turistprodukt særligt på det asiatiske marked.

BILAG 1: KOMMISSORIUM FOR EN GRØNLANDSK-DANSK ARBEJDSGRUPPE VEDRØRENDE ERHVERVSSAMARBEJDE OG KOMMERCIELLE INVESTERINGER I GRØNLAND

Grønlands Økonomiske Råd har peget på, at Grønland står over for store økonomiske udfordringer de kommende år. Grønlands Økonomiske Råd fremhæver, at udnyttelse af råstof- og vandkraftressourcerne, etablering af storskalaindustri mv. i Grønland vil kunne bidrage til vækst og beskæftigelse og på sigt en mere diversificeret og selv bærende økonomi. Der er vedtaget fælles mineral- og oliestrategi fra 2009, som Landsstyret vil opdatere fra 2014. Udvikling af råstofsektoren er central for Naalakkersuisuts vækstpolitik. *Kongeriget Danmarks Strategi for Arktis 2011-2020* har ligeledes fokus på udnyttelse af naturressourcer som bidrag til den økonomiske udvikling i Grønland.

Hertil kommer, at et øget erhvervssamarbejde mellem Grønland og Danmark kan give nye erhvervs muligheder for dele af grønlandsk og dansk erhvervsliv.

Selvstyret har overtaget råstofområdet og området vedrørende udnyttelse af vandkraftressourcer og har dermed den lovgivende og udøvende magt på områderne. Det er Naalakkersuisuts politik, at anvendelse af råstof- og vandkraftressourcer i Grønland skal ske på lige og kommercielle vilkår uden særfordele for nogen enkelt investor eller investortland.

Naalakkersuisut og regeringen nedsætter på den baggrund en arbejdsgruppe, der inden for rammerne af selvstyreordningen skal komme med forslag, som kan fremme det kommercielle samarbejde inden for erhvervslivet i Grønland og Danmark, og som kan bidrage positivt til erhvervsudviklingen i Grønland på kommercielle vilkår.

Målet er at skabe øgede kommercielle investeringer i Grønland.

Det skal blandt andet ske ved at afdække barrierer for erhvervsinvesteringer i Grønland på kommercielle vilkår.

Endvidere skal arbejdsgruppen i samarbejde med relevante erhvervspartnerne skabe opmærksomhed om investeringsmulighederne i Grønland, herunder i de grønlandske naturressourcer, ved at forberede og facilitere en investorkonference i Grønland.

Arbejdsgruppen nedsættes af medlem af Naalakkersuisut for Erhverv og Råstoffer og erhvervs- og vækstministeren i fællesskab. Arbejdsgruppen består af embedsmænd fra henholdsvis departementet for Erhverv, Råstoffer og Arbejdsmarked og Erhvervs- og Vækstministeriet. Arbejdsgruppen kan inddrage synspunkter fra grønlandske og danske erhvervsorganisationer og andre relevante parter.

Arbejdsgruppen afleverer sin rapport til Naalakkersuisut og regeringen inden sommeren 2014. Naalakkersuisut og regeringen afholder egne omkostninger i forbindelse med arbejdsgruppens arbejde.

BILAG 2: NAALAKKERSUISUTS OPLYSNINGER OM MULIGE INVESTERINGER I INFRASTRUKTUR

I 2011 fremlagde Transportkommissionen sin betænkning om den samlede infrastruktur på transportområdet i Grønland. Kommissionen fremlagde en række projekter, der blev vurderet samfundsøkonomisk rentable, og som dermed med fordel ville kunne realiseres. Siden er der foretaget en række analyser, herunder samfundsøkonomisk konsekvensvurdering og driftsmæssige vurderinger af nogle af de projekter, Kommissionen pegede på.

Transportkommissionens anbefalinger var ikke prioriterede, og der er således ikke lagt en konkret plan for udviklingen af infrastrukturen. En sådan prioritering søges etableret i to sektorplaner, der udarbejdes i første halvår af 2014, en for havne og en for luftfart. I prioriteringen indgår en række faktorer, som infrastrukturen skal understøtte – her kan bl.a. nævnes udvikling af erhvervsudvikling – herunder også turismen, optimering af personbefordringen, samt samspil med udvikling af råstofsektoren.

I det følgende ses på de udfordringer hhv. havne-området og lufthavnsområdet står overfor, og der gives en status på konkrete projekter, der arbejdes konkret med.

Havnen i Nuuk

Sektorplanen for udviklingen af grønlandske infrastruktur tager udgangspunkt i, at containerterminalen i Nuuk udvides, da Inatsisartut på Efterårssamling 2013 traf en principbeslutning om en sådan udvidelse.

Baggrund: Omkring 40 pct. af det nordgående gods skal til Nuuk, og da havnen stort set er isfri året rundt, er der optimale forhold for at skabe en hub for al gods til og fra Grønland. Større aflægningsarealer giver mulighed for at håndtere mere gods på havnen, hvilket muliggør sejlads med større skibe, end tilfældet er i dag. Konkret medfører dette, at et Atlantgående skib kan tages ud af rotation, så man fremover kan nøjes med 2 i stedet for 3 skibe. Dette alene skaber en anslået årlig besparelse på 30 mio. kr. for Royal Arctic Line.

Pris: Der er udarbejdet et C-overslag på en ny containerterminal, som anslået vil koste i omegnen af 700 mio. kr. Såvel forretningsplan som samfundsøkonomisk konsekvensvurdering anslår, at der er tale om et rentabelt projekt.

Status: På baggrund af Inatsisartuts principbeslutning om en udvidelse af Nuuk Havn, har Selvstyret etableret et aktieselskab, Sikuki AS, som skal stå for etablering og senere drift af havnen. Sikuki AS gennemgår for tiden det udarbejdede materiale, og forventer at gennemføre licitation på projektet i efteråret 2014 med henblik på anlægsstart i 2015. Sideløbende med de sidste tekniske analyser, afsøger Sikuki forskellige finansieringsmuligheder.

En ny lufthavn ved Qaqortoq

Baggrund: Byerne i Sydgrønland har ingen lufthavne til fastvingede fly. Transportkommissionen anslog i sin betænkning, at det vil være samfundsøkonomisk rentabelt at etablere en lufthavn i Qaqortoq, hvor ca. 40 pct. af regionens passagerer har endestation. Der er politisk stor tilslutning til projektet, der ses som en oplagt

mulighed for at bidrage til udvikling i regionen. Transportkommissionen forudsatte, at Narsarsuaq helt nedlægges som bygd, når lufthavnen flyttes, men senere analyser har vist, at et så drastisk skridt givetvis ikke vil være nødvendigt. Der forventes fremsat et beslutningsforslag på Inatsisartuts Efterårssamling 2014 omkring etablering af en lufthavn.

Pris: Der er udarbejdet et bygherreoplæg (tilnærmet C-overslag) på etablering af baner på hhv. 1199 meter og 1799 meter. 1199 meter, som giver mulighed for propelfly fra Island at benytte banen, anslås at koste omkring 360 mio. kr. En 1799 meter bane vil tillade mindre jettfly at benytte banen, som det er tilfældet i dag i Narsarsuaq. En bane af denne længde anslås at koste omkring 900 mio. kr.

Status: Der gennemføres for tiden en socioøkonomisk analyse af konsekvenserne af at flytte lufthavnen fra Narsarsuaq til Qaqortoq. Her afdækkes også alternative anvendelsesmuligheder for lufthavnen i Narsarsuaq, såfremt den direkte personbefordring flyttes til Qaqortoq. Denne analyse forventes at være klar omkring juni 2014.

Der gennemføres endvidere en samfundsøkonomisk konsekvensvurdering af hhv. en 1199 meter og 1799 meter bane, ligesom de driftsøkonomiske konsekvenser vurderes i en forretningsplan. Disse analyser forventes klar omkring august 2014. Det skal noteres, at Transportkommissionen antog en meget stor driftsbesparelse hos Air Greenland, som givetvis ikke kan realiseres. Dette forventes at få stor indflydelse på de økonomiske analyser.

Med udgangspunkt i analyserne træffes et endeligt valg om banelængde, når der udarbejdes et beslutningsoplæg til Inatsisartut. Såfremt Inatsisartut tilslutter sig en ny lufthavn ved Qaqortoq, og der findes finansiering hertil, vil projektet kunne igangsættes snarest og en ny bane vil være en realitet inden for 3-4 år afhængig af banelængde.

En udvidelse af lufthavnen ved Ilulissat

Baggrund: Qaasuitsup Kommunia har gennem en årrække arbejdet med projekt Newport, hvor driveren er en antagelse om et stort turismepotentiale, som vil kunne bære en udvidelse af lufthavnen til 2800 meter. Banen er lige så stor som den, der i dag benyttes i Kangerlussuaq, og det må antages, at en stor del af beflyvningen flyttes herfra til Ilulissat.

I Newport-projektet indgår endvidere planer om en facilitet, der skal håndtere krydstogtturister samt udvidelse af hotelkapaciteten. Der arbejdes med en stigning i passagerantallet i lufthavnen fra små 40.000 i 2016 til 174.122 i 2031. Selvstyret indgår pt. i verifikation af forudsætningerne for bl.a. fremskrivning af passagerer.

Transportkommissionen analyserede muligheden for udvidelse af en landingsbane til hhv. 1199 og 1799 meter. Her var konklusionen, at kun en 1199 meter bane ville være rentabel. Det skal hertil siges, at Transportkommissionen var forsigtig med at indregne turismepotentiale – og slet ikke i det omfang, Newportprojektet er baseret på.

Pris: Der er udarbejdet et C-overslag for etablering af en bane på 2800 meter med tilhørende terminalbygning og hangarer. Anlæggssummen er anslået til omkring 945 mio. kr. Der er endnu ikke lavet endelige overslag på såvel krydstogt facilitet og hotelbyggeri. Det er foreløbigt tanken, at projektet skal finansieres af eksterne kilder, Selvstyrets eneste bidrag til projektet er indskydelse af den eksisterende lufthavn som et apportindskud.

Afgørende for projektets realisering af projektet i Ilulissat, er at modtageapparatet er gearret til at modtage de mange flere passagerer. Der skal derfor udvikles en

turismestrategi for Diskoområdet. Der er ikke fastsat en endelig deadline for denne strategi.

En udvidelse af lufthavnen ved Nuuk

Baggrund: Transportkommissionen anbefalede en udvikling af lufthavnen i Nuuk. Arbejdet er ikke endeligt igangsat, men Kommuneqarfik Sermersooq har i foråret 2014 besluttet at igangsætte arbejdet med en forretningsplan for en bane på 1799 meter. Inatsisartut har på Forårssamlingen 2014 stillet sig positiv overfor et forslag om at igangsætte analyser mhp. udvidelse af lufthavnen, og derfor er Selvstyret indgået i et samarbejde med kommunen om forretningsplanen og udvider analysen med to scenarier på hhv. 1199 meter og 2200 meter.

Inatsisartuts beslutning tager lidt forskud på sektorplanen, men heraf fremgår det, at en ny lufthavn ved Nuuk vil være højt prioriteret.

Det er tanken, at lufthavnen skal kunne drives på rent kommercielle vilkår.

Pris: Der er gennem årene udarbejdet en række projektforslag på forlængelse af lufthavnen i Nuuk, og disse skal ajourføres, førend en endelig pris ligger klar. Af Transportkommissionens betænkning fremgår følgende anlægspriser (2010-tal): 1199m: 384 mio. kr.; 1799m: 885 mio. kr.; 2200m: 1085 mio. kr.

Status: Arbejdet med forretningsplanen er netop igangsat og forventes færdigt medio september, hvorefter den samfundsøkonomiske konsekvensvurdering ligger klar. Sammen med modellerne for liberalisering af lufthavnene vil analyserne kunne danne grundlag for et beslutningsforslag, der kan fremmes for Inatsisartut på Forårssamlingen 2015. Alt efter banelængde vil banen kunne realiseres inden for 2-4 år.

BILAG 3: RAPPORTER OG REDEGØRELSER IFM. ETABLERING AF MINER I GRØNLAND

Vurdering af den Samfundsmæssige Bæredygtighed

Ifølge råstofloven skal der udarbejdes og godkendes en rapport om Vurdering af den Samfundsmæssige Bæredygtighed (VSB rapport), hvis en aktivitet må antages at få væsentlig indvirkning på samfundsmæssige forhold. Vurderingen identificerer og analyserer en projektets potentielle indvirkninger på det menneskelige miljø, og der anbefales initiativer til implementering af direkte og indirekte bæredygtige udviklingsmuligheder og afbødning af negative virkninger. Det menneskelige miljø omfatter forhold som erhverv og beskæftigelse, indkomst og andre samfundsøkonomiske forhold, areal og ressourceanvendelse, folkesundhed, uddannelse, infrastruktur og sociokulturelle aspekter.

De vigtigste formål ved udformningen af en Social Impact Assessment (Vurdering af Samfundsmæssig Bæredygtighed) er at engagere alle relevante interessenter og give en beskrivelse af den samfundsmæssige påvirkning allerede i projektets udviklingsplanlægning. Denne beskrivelse danner grundlag for tiltag inden for bæredygtighed og overvågning mhp. at maksimere de positive virkninger og minimere negative virkninger af projektet.

Vurdering af Virkninger på Miljøet

Vurdering af Virkninger på Miljøet (VVM rapport) skal udarbejdes og godkendes, såfremt der ønskes igangsæt aktiviteter om udnyttelse af kulbrinter og mineraler, herunder minedrift, og igangsætning af en række tilknyttede aktiviteter.

Vurderingen har til formål at forebygge, begrænse og bekæmpe forurening af jord, hav, havbund, undergrund, vand, luft, is, skadelige virkninger på klimatiske forhold samt vibrations- og støjlempen. Miljøbeskyttelsen vedr. efterforskning og udnyttelse af mineraler varetages af Miljøstyrelsen for Råstofområdet (Miljøstyrelsen).

VVM redegørelse

Ved ansøgning om en udnyttelsestilladelse skal selskabet udarbejde en VVM redegørelse i henhold til råstoflovens § 73. VVM redegørelsen skal fagligt vurderes af Nationalt Center for Miljø og Energi (DCE) og Grønlands Naturinstitut (GN) og skal i offentlig høring inden den forelægges Naalakkersuisut til eventuel godkendelse. En godkendt VVM redegørelsen er et krav for, at der kan gives øvrige tilladelser og godkendelser, som er nødvendige for at igangsætte en mineraludnyttelse.

En VVM-redegørelse skal sikre, at et udnyttelsesprojekt for mineraler opfylder råstoflovens bestemmelser om miljøbeskyttelse, naturbeskyttelse og beskyttelse af klimaet. Det sker bl.a. ved at VVM redegørelsen identificerer og tilvejebringer løsninger for potentielle miljømæssige påvirkninger af et udnyttelsesprojekt. En VVM redegørelse skal beskrive alle faser i projektet, fra før igangsættelse af projektet (projektområdets naturlige tilstand) og frem til efter afslutning af projektet, hvor der i en længere periode vil skulle foretages monitorering af projektområdet.

En VVM-redegørelse er et omfattende miljøfagligt arbejde som bl.a. omfatter flerårige studier af det pågældende områdes naturlige miljøtilstand, specifikke projektrelevante undersøgelser og offentlig høring.

Impact Benefit Agreement

Impact Benefit Agreement (IBA) er en trepartsaftale mellem det rettighedshavende mineselskab, Naalakkersuisut og en eller flere berørte grønlandske kommuner. IBA'en udfærdiges på baggrund af vurderingen af den samfundsmæssige bæredygtighed og adresserer, hvorledes mulige negative konsekvenser imødegås og hvorledes det grønlandske samfund får størst mulig gavn af projektets positive effekter. I aftalen specificeres, hvordan grønlandske virksomheder og arbejdstagere igennem mineselskabets udbud søges inddraget i projektet, herunder hvordan lokal arbejdskraft søges uddannet og opkvalificeret. I aftalen udpeges ligeledes områder, hvor der i projektet skal tages hensyn til grønlandske værdier, tradition og kultur.

